

KARİA'DAN KIYIYA MUĞLA

Bu proje
Avrupa Birliği
tarafından
finanse
edilmektedir

Muğla'da turizm memleket gibi... **HÜSEYİN ERCİYAS:** 4-5-6-7

Turistsiz yaz... **REYHAN ŞENAY:** 8-9

Pandemide mülteci olmak... **MELTEM SUAT:** 10-11

İlle de ağımız olsun... **MUTLU YILMAZ:** 12-13

Kırsalda üret kıyıda tüket... **HAKAN DİRİK:** 14-15-16-17

Çam balında dünya markası... **TÜRKAN KOÇ:** 18-19-20-21

Sandıktaki miras rafa kalkıyor... **MERAL AKKAYA:** 22-23-24-25

Şiddet kader değildir... **GÖKMEN KÜÇÜKTAŞDEMİR:** 26-27

Nikah masası... **ALİ SAFA KORKUT:** 28-29-30-31

Suyun içinde... **EROL DOLU:** 32-33

Stratonikeia... **OLCAY AKDENİZ:** 34-35

Maskeli Balo!..

ÖYLE bir dönem yaşıyoruz ki, tarifini yarının tarihçilerine bırakmaktan başka çare yok.
Adı pandemi, devamı volta...
Hem de evin içinde...
Bir adım, bir adım, bir adım... Üç adımda bitiyor oda...
Sonra karşında duvar!
Sana, bana sınırlarını hatırlatıyor...

★★★★

“Evinizden çıkmayın” diyor bazı ünlüler, ünlü bir plajdan **“selfie”** çerken...
Eklemek, boyun borcu: **“Maskesiz dolaşmayın!”**
Aksi mümkün mü?
Küresel bir balodayız çünkü!..

★★★★

Ama hayat devam ediyor...
Her şeye rağmen...
İşin içinde İzmir Gazeteciler Cemiyeti, bir de Türkiye Gazeteciler Sendikası olunca **“pandemi”** kimi durdurabilir?
Hele bir de iki kurumun arkasında 'Avrupa'

HAKAN DIRİK

varsa...

“Basın Özgürlüğü için Örgütlü Gazeteciler ve Güçlü Dayanışma” projesi kapsamında işsiz ve **“potansiyel işsiz”** gazetecilerle eğitim ve paylaşım projesi sürüyordu bir süredir.
Üstelik **“yerinde”**...

★★★★

Ama şimdi **“pandemi”** günlerinde akan sular duruyor. Bu süreçte gazetecilere **“eğitim”** götürülemeyince, **“üretim”** devreye giriyor.

Biz de, arkadaşlarımızın yaptığı haberlerle **“özel ek”** oluşturma yoluna gittik.
İlkinin adı Muğla..

★★★★

Hepimiz maksekimizi taktık, baloya katıldık!

Buyrun, seyreyleyin!..

İzmir Gazeteciler Cemiyeti Derneği
İktisadi İşletmesi Adına İmtiyaz Sahibi

Misket DİKMEN

Genel Yayın Yönetmeni

Murat ATTİLA

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Erkan İYİGÜNGÖR

Tasarım: **Selim SANVERİR**

GAZETESİ'NİN ÜCRETSİZ EKİDİR

Muğla Ek Koordinatörü

Hakan DİRİK

Kurumsal İletişim Direktörü

Gökmen KÜÇÜKTAŞDEMİR

Haber Müdürü: **Sinan KESKİN**

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir

PROJE EKİBİ

Yudum CURA - Dilek GAPPI
Semih AKSOY

YAYIN KURULU

Levent BİMEN – Gönül SOYOĞUL
Mehlika GÖKMEN – Yılmaz COŞKUN

Basın Özgürlüğü için Örgütlü Gazeteciler ve Güçlü Dayanışma Projesi

Bu yayının içeriğinden tümüyle TGS ve İGC sorumlu olup, Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

● gazete9eylul@gmail.com ● www.dokuzeylul.com

KÜRESEL SALGIN, TÜM ÜLKE EKONOMİSİNİ OLDUĞU GİBİ MUĞLA TURİZMİNİ DE DERİNDEN ETKİLEDİ MUĞLA'DA TURİZM MEMLEKET GİBİ!

ZENGİN turizm potansiyeline sahip Muğla, Türkiye'ye gelen yabancıların en çok ziyaret ettiği üç ilden biri durumunda. Topraklarının büyük kısmı Ege, küçük kısmı ise Akdeniz Bölgesi'nde yer alan Muğla, Antalya ve İstanbul'dan sonra en fazla bilinen, en fazla turist çekme özelliğine sahip ilimiz. Türkiye'nin güneybatı ucunda yer alan Muğla'nın hem Akdeniz'de hem Ege Denizi'nde kıyısı var. Toplam 1200 kilometreye yaklaşan deniz kıyılarıyla Muğla, ülkemizin en uzun kıyı şeridine sahip ili.

KOLAY ULAŞIM

Hava, kara ve deniz yolu ulaşım olanakları, yurt içinden ve yurt dışından bu ilimize ulaşımı kolaylaştırıyor. Muğla'nın uluslararası iki havalimanı ve 10 deniz gümrük kapısı bulunuyor. Dalaman ve Milas-Bodrum havalimanları, Marmaris, Bozburun, Bodrum, Mantar Burnu, Fethiye, Göcek, Datça, Güllük, Turgut Reis, Yalıkavak liman ve deniz sınır kapıları, yabancı turistlerin giriş noktalarını oluşturuyor. Muğla yalnızca deniz, güneş, kum turizminde değil, eğlence, spor, sağlık, doğa, tarih, kültür, inanç ve kongre turizmine elverişli ortam, fırsat ve olanaklara sahip. Dünyanın önemli varış noktaları arasında yer alan Bodrum, Marmaris, Fethiye gibi bölgeler Muğla turizmi için büyük bir potansiyel yaratıyor.

Muğla sınırlarındaki Fethiye, Kumluova, Letoon Antik Kenti, 1988 yılından bu yana UNESCO Dünya Miras Listesi'nde yer alıyor. Bodrum Kalesi, Stratonikeia Antik Kenti (Yatağan), Kaunos Antik Kenti (Köyceğiz), Hekatomnos Anıt Mezarı ve Kutsal Alanı ile Beçin Ortaçağ Kenti (Milas), Likya Uygarlığı'nın Pınara

ve Tlos antik kentleriyse UNESCO Dünya Miras Geçici Listesi'ne eklenen yerler arasında. Muğla'da, on beş ören yeri bulunuyor. Bunlar Muğla, Fethiye ve Marmaris arkeoloji müzeleri, Bodrum Sualtı Arkeoloji, Beçin Kalesi ve İassos Balık Pazarı açık hava müzeleri, Bodrum Mausolleion, Milas Taş Eserler ve Uzunyuva Anıt Mezarı ve Müze Kompleksi anıt müzeleri, Zeki Müren Sanat Müze Evi, Amintas, Bodrum Antik Tiyatrosu, Euromos, Gemile Adası, İassos, Kaunos, Kayaköy, Knidos, Labraunda, Lagina, Letoon,

Pınara, Sedir Adası, Stratonikeia Antik Kenti, Tlos ören yerleri.

SALGIN ETKİSİ

2018 yılında sınır kapılarından 2 milyon 723 bin 815 yabancı ziyaretçi alan Muğla, ülke genelinde dördüncü sırada yer aldı. Ülkemize gelen yabancıların yüzde 6,9'u ülkemize Muğla ilindeki hava ve deniz sınır kapılarından girdi. 2018 yılının tamamında 8 milyon 100 bin yabancı ziyaretçinin gecelediği Muğla, yabancı ziyaretçilerin en çok gecelediği iller arasında üçüncü sırada yer aldı.

2019 yılında sınır kapılarından 3 milyon 221 bin 738 yabancı ziyaretçi alan Muğla, ülke genelindeki sıralamasını korudu. Ülkemize gelen yabancıların yüzde 7,15'i Türkiye'ye Muğla'daki hava ve deniz sınır kapılarından girdi. 2019 yılının tamamında Muğla'da 10 milyon 200 bin yabancı ziyaretçi geceledi. Muğla, yabancıların en çok gecelediği iller arasında yine üçüncü sırada yer aldı.

Koronavirüs (Covid-19) küresel salgını, 2019 yılında toparlanan ve rekor kıran Muğla turizmini de derinden etkiledi. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın sınır istatistiklerinden yol çıkarak açıkladığı veriler, 2020 yılının dokuz aylık döneminde Muğla'ya yurt dışından gelen toplam ziyaretçi sayısında geçen yıla göre yüzde 79,4'lük gerilemeyi ortaya koydu.

Dokuz aylık dönemde Muğla'ya gelen yabancı ziyaretçi sayısı da yüzde 78,9, yurt dışında yaşayan vatandaş ziyaretçi sayısı yüzde 87,6 geriledi. 2020 yılının Ocak-Ağustos döneminde Muğla'ya yurt dışından 588 bin 653'ü yabancı, 21 bin 864'ü vatandaş olmak üzere 610 bin 517 ziyaretçi geldi.

Ocak-Eylül döneminde Muğla'ya gelen ziyaretçiler

	2018	2019	2020	Değişim (2020/2019)
Yabancı	2.365.472	2.791.135	588.653	-78,9
Vatandaş	157.927	175.809	21.864	-87,6
Toplam	2.523.399	2.966.944	610.517	-79,4

Hazırlayan:
Hüseyin ERCİYAS

5

TURİST 'HAVA'YI KULLANDI

MUĞLA'ya 583 bin 446'sı yabancı, 11 bin 878'i vatandaş olmak üzere 595 bin 324 ziyaretçi hava yoluyla geldi. Muğla'ya gelen yabancıların yüzde 95,6'sı, vatandaş ziyaretçilerin yüzde 1,9'u hava yoluyla ulaştı. Hava yoluyla gelen ziyaretçilerin yüzde 62,4'ü Dalaman, yüzde 35,1'i Milas-Bodrum havalimanına indi. Dalaman

Havalimanı 381 bin 252, Milas-Bodrum Havalimanı 214 bin 72 ziyaretçinin giriş kapısı oldu. Muğla'ya 5 bin 207'si yabancı, 9 bin 986'sı vatandaş olmak üzere 15 bin 193 ziyaretçi deniz yoluyla geldi. Muğla'ya gelen yabancıların yüzde 0,9'u, vatandaş ziyaretçilerin yüzde 1,6'sı da deniz yoluyla ulaştı. Muğla'ya deniz yoluyla ulaşan

yabancı ve vatandaş ziyaretçilerin 4 bin 807'si Bodrum Limanı'na, 4 bin 755'i Marmaris Limanı'na, 1531'i Fethiye Limanı'na, 1074'ü Mantar Burnu Limanı'na, 1753'ü Güllük Limanı'na, 524'ü Turgut Reis Limanı'na, 224'ü Göcek Limanı'na, 449'u Yalıkavak Limanı'na, 76'sı Datça Limanı'na geldi.

KAPASİTE ARTTI AMA...

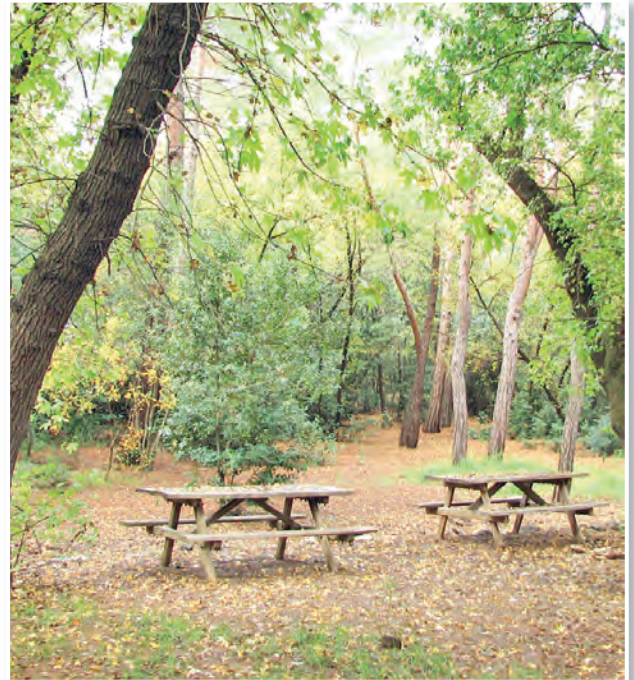
MUĞLA'ya 583 bin 446'sı yabancı, 11 bin 878'i vatandaş olmak üzere 595 bin 324 ziyaretçi hava yoluyla geldi. Muğla'ya gelen yabancıların yüzde 95,6'sı, vatandaş ziyaretçilerin yüzde 1,9'u hava yoluyla ulaştı. Hava yoluyla gelen ziyaretçilerin yüzde 62,4'ü Dalaman, yüzde 35,1'i Milas-Bodrum havalimanına indi. Dalaman

Havalimanı 381 bin 252, Milas-Bodrum Havalimanı 214 bin 72 ziyaretçinin giriş kapısı oldu. Muğla'ya 5 bin 207'si yabancı, 9 bin 986'sı vatandaş olmak üzere 15 bin 193 ziyaretçi deniz yoluyla geldi. Muğla'ya gelen yabancıların yüzde 0,9'u, vatandaş ziyaretçilerin yüzde 1,6'sı da deniz yoluyla ulaştı. Muğla'ya deniz yoluyla ulaşan

yabancı ve vatandaş ziyaretçilerin 4 bin 807'si Bodrum Limanı'na, 4 bin 755'i Marmaris Limanı'na, 1531'i Fethiye Limanı'na, 1074'ü Mantar Burnu Limanı'na, 1753'ü Güllük Limanı'na, 524'ü Turgut Reis Limanı'na, 224'ü Göcek Limanı'na, 449'u Yalıkavak Limanı'na, 76'sı Datça Limanı'na geldi.

2018-2020 yıllarının Ocak-Eylül döneminde Muğla'ya ziyaretçi gönderen ülkeler

Ülke	2018	2019	2020	Değişim (2020/2019)
İngiltere	900.075	1.022.521	288.041	-71,8
Rusya	380.484	471.286	117.394	-75,1
Ukrayna	168.164	187.070	113.918	-39,1
Polonya	132.895	166.854	13.325	-92,0
Almanya	177.092	164.886	12.987	-92,1
İrlanda	10.908	25.472	5.902	-76,8
Sırbistan	7.071	14.454	3.400	-76,5
Romanya	17.064	21.213	3.398	-84,0
Belarus	13.355	13.534	2.717	-79,9
İsviçre	8.311	8.801	2.433	-72,4
Bulgaristan	10.542	13.815	2.008	-85,5
Fransa	34.863	47.558	1.446	-97,0
Hollanda	114.866	125.365	1.369	-98,9
Yunanistan	18.411	27.507	1.312	-95,2
ABD	10.176	12.369	957	-92,3
Litvanya	13.117	15.332	896	-94,2
İtalya	14.088	29.056	890	-96,9
İsrail	38.749	45.560	842	-98,2
Kazakistan	4.566	6.815	839	-87,7
Belçika	55.178	63.036	678	-98,9
Lübnan	49.704	52.808	575	-98,9
Azerbaycan	17.953	17.886	527	-97,1
Avustralya	4.583	6.100	503	-91,8
İspanya	2.952	23.653	485	-97,9
Avusturya	7.957	7.533	472	-93,7
İsveç	20.287	27.872	275	-99,0
Çekya	20.853	29.460	234	-99,2
Slovakya	8.788	3.381	150	-95,6
Danimarka	22.871	21.930	126	-99,4
Finlandiya	6.258	7.739	115	-98,5
Ürdün	8.066	9.072	113	-98,8
Norveç	3.412	4.630	78	-98,3
Diğer	61.813	96.567	10.248	-89,4
Yabancı	2.365.472	2.791.135	588.653	-78,9
Türk	157.927	175.809	21.864	-87,6
Toplam	2.523.399	2.966.944	610.517	-79,4

Hazırlayan:
Hüseyin ERCİYAS

TURİZMCİ NE DİYOR?

MUHTEŞEM GERİ DÖNÜŞ!

2015 ve 2016 yıllarında yaşanan olayların, uluslararası ilişkilerdeki gerginliklerin ülke turizmini olumsuz etkilediğini belirten Türkiye Otelciler Federasyonu (TÜROFED) Yönetim Kurulu Üyesi Halil Özyurt, 2017 yılında ilişkiler ve buna bağlı olarak işlerin düzelmeye başladığını, 2018'de toparlanmanın ardından 2019'da güzel bir yıl yaşandığını söyledi. Bodrum ve çevresinde 53 bin 235 oda ve 119 bin 463 yatak kapasitesine sahip 276 turizm tesisini çatısı altında toplayan Bodrum Otelciler Derneği'nin (BODER) Yönetim Kurulu Başkanı da olan turizmci Özyurt, ülke ve Muğla turizminde yaşanan gelişmeleri şöyle anlattı:

"Önceki yıllarda yaşanan sıkıntılar,

krizler, bölgemizdeydi. 2018 yılında toparlanmaya başlamıştık, 2019 güzel bir yıl olmuştu. Maalesef bu yılki krizi tüm dünya yaşıyor. 2020 yılına girdiğimizde umutluyduk. Ocak, Şubat, Mart aylarında aldığımız rezervasyonlarla yılın muhteşem geçeceğini düşünüyorduk. Mart ayında ülkemizde de başgösteren koronavirüs salgını, bütün sektörlerde olduğu gibi turizm ve konaklama sektörünü sıkıntıya soktu. Ağustos ayı verileri yüzde 86 dolayında düşüşü gösteriyor. Eylül ayı verileri, bölgemizde geçen yıla göre yüzde 75 dolayında gerilemeyi ortaya koyuyor."

"Turizmde öncelik sağlık ve güvenlik. Barışın, huzurun olmadığı yerde turizm olmaz. İnşallah aşı ve ilaç bulunur da biz de

güzel günler görürüz" diyen TÜROFED Yönetim Kurulu Üyesi ve BODER Başkanı Halil Özyurt, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Eylül ayı Bodrum'da, Ege ve Akdeniz bölgelerinde güzel geçmeye başlamıştı. İngiliz tur operatörleri tesislerimizi doldurmuştu. Sezonu 15 Kasım'a kadar uzatma ihtimali de vardı. Ancak, İngiltere'nin Türkiye'yi güvenli ülkeler arasından çıkarmasından dolayı İngiliz turist akışı kesildi. 2020 turizmini Ukrayna, Rusya ve Polonya götürüyor. Koronavirüs krizi olmasına rağmen Ukrayna'dan gelen turist azalmadı. Almanya pazarı açıldı, ama çoğunluk Alman vatandaşı Türkler. İnşallah 2021 yılı insanların sağlığına kavuştuğu düzgün bir yıl olur."

TURİST SAYISI GEÇEN YILA GÖRE YÜZDE 92 AZALDI 'TURİSTSİZ YAZ' ÇALIŞANI VURDU

MUĞLA'ya bu yılın ilk 8 ayında yurtdışından gelen turist sayısı geçen yıla göre yüzde 92 azaldı. Muğla İl Turizm Müdürlüğü'nün verilerine göre, geçen yıl 6 milyon 46 bin 906 turist Muğla'ya giriş yaparken, bu yıl sayı 469bin 584'e geriledi. Turizmdeki bu daralmadan en çok etkilenen sektör çalışanları oldu. Turizm çalışanları, darboğazdan dayanışmayla çıkmaya çalışıyor.

Bünyesinde Muğla Barmanler, Muğla Pastacılar ve Tekne Aşçıları Derneğinin kurulum işlemlerini başlatan Muğla Gastronomi Aşçıları Derneği (MUGASDER), turizm emekçilerini federasyon çatısı altında toplamak için harekete geçti. Dernek Başkanı Taner Kökten, "Bu sektörde çalışan kişilere bugüne kadar kimse sahip çıkmamış. Genellikle sigortasız, sezonluk çalışan birçok turizm işçisi, yazın kazandığını kışın harcayarak yaşamış. Hiç hesapta olmayan pandemi yaşanınca zaten aylardır işsiz olan, borçlanan turizm emekçileri zor durumda kaldı. Kredi kartlarını ödeyemediler, iş bulamadılar, icralık olanlar var" dedi. Kısmi çalışma ödeneğinin turizm çalışanlarına uygulanmasının mümkün olmadığını söyleyen Kökten, bir otelin 20 yıllık baş aşçısının sadece devletin verdiği kısmi çalışma ödeneği parası ile çalışmak istemediği için işsiz kaldığını anlattı. Çocuğuna yiyecek alamadığını söyleyen turizm işçileri olduğunu kaydeden Kökten, sektörde sigortasız sezonluk çalışanların ağırlıkta olduğunu vurguladı. Kökten, "Zaten çoğu arkadaşımız sigortasız. Kısmi çalışmadan faydalanmaları mümkün değil. Bu süreçte devletin turizm çalışanlarına doğrudan destek olması gerekiyordu" diye konuştu.

Pandemiden dolayı turizm sezonunun geç başladığını ve stratejik davranılmadığı için erken bittiğini anlatan Kökten, umutla beklenen İngiliz turistlerin de karantınayı duyunca gelmekten vazgeçtiğini hatırlattı. Muğla Gastronomi Aşçıları Derneği

Ergin Güngör

Muzaffer Taşçı

Başkanı, turizm işletmecilerinin de çalışanlarına sahip çıkmadığını söyleyerek, "Patronlar geçen sezon 5 milyon para kazanırken, bu sene 1 milyon kazanınca elemanına sahip çıkmadı. Şimdi dernekleşerek çalışanların haklarını korumaya çalışıyoruz. Pandemi biter bitmez eğitimler düzenleyeceğiz. Muğla Gastronomi Aşçıları Derneği olarak Bodrum'da Sayın Belediye Başkanı Ahmet Aras ve Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi destekleriyle bir çalıştay düzenleyeceğiz. Dayanışma yaratarak sesimizi duyurmaya çalışıyoruz." dedi.

BARLAR BATAKTA

Muğla Barmanler Derneği Başkanı Ergin Güngör, pandemi sürecinden barmanlerin çok olumsuz etkilendiğini belirterek, hala kulüplerin açılmadığına dikkat çekti. Güngör, "Turizm çalışanlarına hiçbir destek verilmedi. Üvey evlat muamelesi gördük. Kulüpler hala

açılmadığı için buralarda çalışan barmanler, müzisyenler hala işsiz. Kadrolu olanlar kısmi çalışma ödeneği ile yaşamaya çalıştı. 1000 -2000 lira ile kira mı ödeyecek, geçinecek mi? Bu parayı da alamayan kadrosuz çalışanlar da var" diye konuştu. Devletin pandemi sürecinde esnafa destek için kredi dağıttığını, ancak işletmeler açılmadığı için mekan sahiplerinin zorda kaldığını kaydeden Güngör, "Mekanlar kapalı ama kredi ödeme zamanı geldi. Bu insanlar neyle krediyi ödeyecek? Barmanler de, işletmeler de borç batağında" dedi.

Dernek İkinci Başkanı Muzaffer Taşçı da en fazla kısıtlama yaşayan sektör olduklarını belirtti. Muğla'da pandemi öncesi danışmanlık yaptıkları 17 mekan olduğunu, şu an bunlardan sadece 5'inin aktif çalışabildiğini belirtti. 600 binden fazla turizm çalışanının işsiz kaldığını söyleyen Taşçı, sponsor ve yatırımcılarla görüşmeler sağlayarak, iş imkanı yaratmaya çalıştıklarını dile getirdi.

Taner Kökten

Hazırlayan:
Reyhan ŞENAY

9

ÖZLÜK HAKLARI

MUĞLA

Gastronomi Derneği üyesi Nazan Canyılmaz, nisan ayından bu yana aldığı kısmi çalışma ödeneğiyle yaşamını idame ettirmesinin olanaksız olduğunu belirtti. Canyılmaz, "Sektörde 8 yıldır çalışıyorum. Benim gibi birçok insan şu anda aynı durumda. Kısmi çalışma ödenekleri geçinmek için yeterli değil. Bizim durumumuzda olanlar için bir çözüm bulunması gerekiyor. En büyük sıkıntı başka bir yerde yarı zamanlı bile çalışma şansımız yok çünkü istifa etmemiz gerekiyor. Özlük haklarımız korunarak iş bulmak imkansız" diye konuştu.

Murat Yaşar

KIŞ NASIL

GEÇECEK?

TEKNELERDE çalışanlar da pandemiden nasibini aldı. Muğla Fethiye'de teknelerde çalışan Murat Yaşar, pandemi döneminde maddi kayıp yaşadıklarını, işsizliğin arttığını söyledi. Şirketlerin aldıkları teşviklerden çalışanlarını faydalandırmadıklarını dile getirdi. Geç başlayan sezon nedeniyle, çok geç iş başı yaptıklarını belirten Yaşar, tekne sahiplerinin iş sözleşmesi yapmadıklarını da söyledi. Teknede çalışan Osman Şahin de, "Pandemi nedeniyle maaşlarımız çok azaldı. Sezon geç başladığı için şirketler işe alımı da geç yaptı. Daha da kötüsü koskoca sezonda yalnızca 7 iç turizm yaptık. Şu anda hepimiz işsiziz ve kış nasıl geçireceğimizi bilmiyoruz" dedi.

KORONAVİRÜS, MÜLTECİLERİN YAŞAMLARINI AĞIRLAŞTIRDI

PANDEMİDE MÜLTECİ OLMAK

YENİ bir koronavirüs (coronavirus) türü olan SARS-CoV-2'nin yol açtığı küresel pandemi, Türkiye'de de her gün onlarca can almaya devam ediyor. İlk vakanın görüldüğü 11 Mart tarihinden bu yana Türkiye'de yaklaşık 30 bin kişi koronavirüse yakalandı, 7 binin üzerinde kişi yaşamını yitirdi. Mart ayından bu yana sokağa çıkma yasağı da dahil olmak üzere pandemiyle ilgili bir dizi önlem alındı. Pandemi öncesinde Yunanistan'a gitmek için Edirne'de, Pazarkule Sınır Kapısı'nda bekleyen mülteciler, pandemiyle birlikte sınır kapılarından uzaklaştırıldı. Bir çoğu İzmir'e, Muğla'ya dönmek zorunda kaldı. Pandemi dönemi boyunca mültecilerin yaşadığı sorunları İzmir Suriyeli Mülteciler Derneği Başkanı Muhammed Salih, mülteci çalışmaları yapan Avukat Ayşegül Karpuz ve İzmir Mülteci Çalışmaları Ağı Genel Koordinatörü Süleyman Gök'e sorduk.

Türkiye'de resmi rakamlara göre yaklaşık 5 milyon mülteci barınıyor. Bu sayının yaklaşık 3.6 milyonunu Suriye'den gelen kayıtlı mülteciler oluşturuyor. İzmir de mülteci nüfusunun fazla olduğu kentlerden biri. Koronavirüs salgını nedeniyle devamlı hijyen, sosyal mesafe çağrılarını yapılan bugünlerde mülteciler yaşam koşulları nedeniyle bu kurallara ne yazık ki uyamıyor.

ERKEKLER AĞLADI!

İzmir Suriyeli Mülteciler Derneği Başkanı Muhammed Salih, salgın döneminde mültecilerin yaşadığı zorlukları "Erkekler bile ağladı" sözleriyle özetliyor:

Suriye'de bir atasözü vardır: erkek ağladıysa o dertleri dağlar bile taşıyamaz. Erkek mülteciler bize gelip ağlıyorlardı. Mülteciler corona öncesinde de zor koşullar altında yaşıyordu. İş bulma açısından, hem sağlık koşulları açısından hem de eğitim koşulları açısından bir sürü zorluk yaşıyorlardı. Öyle bir duruma geldik ki, erkek mülteciler bile salgın döneminde bize müracaat ettiler, ağlayan erkek mülteciler gördüm. Biliyorsunuz Suriyeliler günlük yaşamaya alışkın. Günlük ya da haftalık gelirle yaşıyorlardı. Buradaki atölyelerin fabrikaların yüzde 80'i çalışmalarını durdurduktan sonra bu gelir de kalmadı. Bu aile nasıl kira ödeyecek, nasıl eğitim alacak? Sosyal yardım da durunca şu anda çok zor bir yaşam geçiriyorlar. Bu durum nefret de yarattı. Nasıl yarattı? Kiracı kirasını ödeyemedi. İnsanlar karşı karşıya geldi.

Bunlar küçük bir toplumda yaşıyor. Nasıl Türk aileler yakalandıysa Suriyeli aileler de koronavirüse yakalandı. Ama sayıca azlar. Hastanede sordular, ben de dedim ki 'Suriyeliler zor bir yaşama alışkın, daha önceden çok gribe yakalandıkları için belki bünyeleri daha sağlam olduğu için gözüküyor olabilir'. Ama ben sağlık görevlisi de değilim doktor da değilim. Öyle bir tahminde bulunabilirim. Ama yinede bazı aileler

yakalandı. Özellikle Buca'da. Suriyeli aileler de virüsten korunma oranı çok az. Mülteciler 80 metrekarede on aile yaşıyor. Bu durumda sosyal mesafeyi korumak zor oluyor. Mültecilere kimse sağlık malzemesi konusunda yardım etmiyor. Uzakta eğitim konusuna gelirsek, mülteci ailelerin yüzde sekseninin evinde tablet veya televizyon yok. Suriyeli çocuklar uzaktan eğitimi anlamıyor. Yüzyüze eğitimi bile zor anlıyorlar. Bu durumda nasıl tabletle dersleri takip edecek? Mülteci çocukların bir kısmı Türkçe bilmiyor. Nasıl eğitim görecekler?

MÜLTECİLER YALNIZ KALDI

İzmir Mülteci Çalışmaları Ağı Genel Koordinatörü Süleyman Gök, pandemi boyunca mültecilerin günlük yaşamaya çalıştığını belirtiyor. Mültecilerin bu dönemde gıda maddeleri, çocuk bezi, süt, sağlık ve temizlik malzemesi temin edemediğini vurguluyor:

Pandemi ile birlikte iş yerlerinin yüzde 80'i durduktan sonra Suriyeli mülteciler günlük yaşamaya çalışıyorlar. Haftalık ücretlerini alamadıkları için kira, elektrik, su faturası gibi birçok masrafları birikti. Hala işyerlerinin çoğu açılmadı. Suriyeli mülteciler çalışmaya başlayamadı. Su faturaları 4 ay ertelendi ancak şu an yüksek geldi. Mülteciler bu dönemde gıda maddeleri, çocuk bezi, süt, sağlık malzemesi, temizlik malzemesi temin edemiyor. Kiralarımızı ödeyemedik. Bu süreçte hiç bir yerden yardım alamıyoruz. Sadece İzmir Büyükşehir Belediyesi birer koli gıda dağıttı

Hazırlayan:
Meltem SUAT

11

yaptı ve de bazı dernekler küçük çaplı yardımlar dağıttı. Suriyeli mültecilerin bu süreçte desteklenmemesini önemli bir hak ihlali olarak değerlendiriyorum. Suriyeli mültecilerin pandemi sürecinde yaşadığı kayıpların giderilmesi gerekiyor. Pandemide neredeyse kimse mültecilerin yanında durmadı. Mülteciler yalnız kaldı. Sağlık hizmetleri, geçici koruma statüsüne sahip olanlar ve olmayanlar için farklı. Geçici koruma altında bulunanlar için birinci basamak sağlık hizmetleri ile hastane hizmetleri ücretsizken düzensiz göçmenlerin benzer hizmetlerden faydalanması mümkün değil. Türkiye genelinde 29 şehirde 180 Göçmen Sağlığı Merkezi (GSM) var. Şu an Covid-19 şüphesiyle bu merkezlere başvuran göçmenlere ateş ölçümü yapıyor ve kişiler gerekli görülürse hastanelere yönlendiriliyor. Covid-19 şüphesiyle sağlık kuruluşuna başvuran düzensiz göçmenlerin de herkes gibi sisteme kaydının yapılması gerekiyor. Düzensiz göçmenler kayıt sırasında Halk Sağlığı Yönetim Sistemi'ne "vatsansız" olarak giriliyor. Sağlık hizmetinden faydalanabilmeleri olumlu bir gelişme ancak hastaların takibinde sorunlar yaşanabiliyor. Bu konuda yaşanan en önemli sorunlardan biri, göçmenler ile başka şehirde kayıtlı olan mültecilerin polise bildirme riskinin halen devam ediyor olması. Sınır dışı edilme ihtimali, göçmen ve mültecileri devlet hastanelerine başvurmak konusunda çekimser kılabilir. Sivil toplum örgütleri ve göç alanında çalışanlar bu riskin ortadan kaldırılmasına ihtiyaç olduğunu sıklıkla dile getiriyor.

Süleyman Gök

EĞİTİME UZAKTAN BAKIYORLAR

SÜLEYMAN Gök, mülteci çocukların pandemi boyunca uzaktan eğitime erişmesinde büyük sorunlar yaşadığı belirttik eğitim sorunu hakkında şunları söylüyor:

Eğitim, çocuğun en temel hakkıdır ve uluslararası sözleşmeler ve yasalarla güvence altına alınmıştır. Yaşadığımız salgın durumunda devletlerin dezavantajlı grupları ek önlemlerle desteklemesi gerekmektedir. Bu çocuklar öncelikle farklı bir kültürden gelmektedir. Yaşadıkları savaş ve göç sebebiyle dijital dünya ve medya erişimi sınırlıdır. İkincisi; yerinden edilmişliğin doğal bir sonucu olan yoksulluktur. Bu iki önemli faktörün etkisinde çocukların uzaktan eğitime erişebilmesi mümkün görünmemektedir. Ülke vatandaşları çocukların dahi günümüzde dijital yaygınlaşma, dijital araç gereç ve şebekeye ulaşım sorunu yaşadığı düşünülürse bu konu mülteci çocuklar için neredeyse imkânsız bir hal almaktadır.

Örgün eğitim sisteminde aşılamanın dil sorunu dijital eğitimde de devam etmektedir. Söz konusu programın teknik özellikleri incelendiğinde çocuklara Arapça destek verecek bir dil değişimi sıkı ya da mülteci çocuklar için ayrıca bir program açılmamış olduğu görülmektedir. Çocuklar medyaya ulaşım sağlasa bile dil sorunu ile karşılaşmaktadır. İzmir'de mültecilerle ilgili çalışma yapan avukat Ayşegül Karpuz

Ayşegül Karpuz

pandemi nedeniyle ekonomik sorun yaşanan işyerlerinde herhangi bir sosyal güvenceleri olmadığı için ilk önce mültecilerin gözden çıkarıldığını belirtiyor. Pandemi sırasında İzmir'de yaşayan mültecilerin sorunları hakkında şunları söylüyor:

"Mültecilerin yaşadığı küçük evlerde insanların sosyal mesafeyi koruyacağı alan azalıyor. Bu evler, 250-300 TL'ye kiralanan, hatta Kadifekale-Agora mevkinde belediyenin oturmanın hayati tehlike yaratacağını belirlediği evler. Bu evlerde oturulması bile hayati tehlike yaratırken bu evlerde sosyal mesafenin korunması pek mümkün olmayabilir. Bu da aile üyelerinin enfekte olmasına sebep olabilir. Eğitim açısından, zaten okulda akran zorbalığıyla karşılaşan, okula uyumda zorlanan, dil bariyeriyle karşılaşan çocukların açlıkla mücadele edilen bir evde düzenli bir internet bağlantısı bulması, tablet bilgisayar gibi cihazları kullanması söz konusu bile değil. Birçoğunun EBA TV'ye bağlanamadığını söyleyebiliriz."

MUĞLA MÜLTECİ KAPISI

PANDEMİ öncesinde Yunanistan'a gidebilmek için geçiş yolu haline gelen Muğla'da yerleşik yaşayan mülteci sayısı diğer şehirlere oranla hayli düşük. İçişleri Bakanlığı'nın yayınladığı 2020 Eylül verilerine göre Muğla'da 11 bin mülteci yaşıyor. Muğla'da mültecilerle ilgili çalışma yapan Muğla Barosu avukatlarından Emin Özler kentteki mültecilerin durumu hakkında şunları söyledi: "Özellikle Suriyeliler ya da Filistin uyruklu mülteciler botlarla Bodrum, Marmaris civarından karşıda bölgeye en yakın olan Yunan adasına geçmeye çalışıyorlar. Bu mültecilerin sıklıkla başlarına gelen sorun Yunan Sahil Güvenlik güçlerince botlarının batırılması ve botların kullanılamaz hale getirilmesi. İlk zamanlarda mültecileri Simi Adasına götürüp

karakollarda bekleterek telefonlarını ellerinden alıyorlar daha sonra Atina'ya götürülecekleri vaadiyle botlara bindirilip Türk Karasularına yakın bir yere bırakıyorlardı. Genelde bu mültecileri Türk Sahil Güvenlik ekipleri kurtarıyor. Buna 'pushback' yani geri itme deniyor. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne göre bunu yapmak yasak. Bunu İtalya Libya'yla yaşıyor. Eğer bir ülkede iç savaş varsa mültecinin sığındığı ülke onu kabul etmek zorunda. Türkiye nasıl mültecileri itmiyorsa Yunanistan'ın da kabul etmesi lazım. Ancak Yunanistan içinde bulunduğu sorunları bahane ederek böyle yapıyor. Bu botlarda kadın ve çocuklar var. Açık denizde hayatlarını kaybedebilirler. Bu mülteciler Türkiye'ye tekrar döndüklerinde geri gönderme merkezlerine

getiriliyorlar. O zaman bizimle iletişime geçiyorlar. Biz de Yunanistan hakkında AİHM'e şikayette bulunuyoruz."

Muğla'nın mülteciler için pahalı bir yer olduğunu belirten Özler, "Bu yüzden mülteciler burada yaşamayı tercih etmiyor. Muğla'da yerleşenler genellikle belli bir becerisi ve mesleği olan mülteciler. Ama Muğla'yı daha çok yurtdışına geçmek için bir kapı olarak kullanıyorlar. Ancak insan kaçakçıları tarafından kandırılıyorlar. İnsan kaçakçıları, mültecileri kaçırmak için anlaşlıktan sonra açık denizde bir jet ski tarzı motorla onları uzaktan takip ediyor. Yunan Sahil Güvenlik güçleri bota yaklaştığı zaman kaçakçılar mültecileri açık deniz ortasında bırakıp Türkiye'ye kaçıyor" dedi.

Emin Özler

İLLE DE AĞIMIZ OLSUN!

AB destekli Roman Diyalog Ağı'nın Muğla Fethiye'de gerçekleştirdiği projeler, örnek gösteriliyor

ROM, Dom, Lom ve Abdal olmak üzere dört Roman grubunun temsil edildiği Roman Diyalog Ağı (RODA), Roman yurttaşların sorunlarını çözmek için mücadelesine güçlenerek devam ediyor. Avrupa Birliği tarafından finanse edilen RODA Güçlendirme Projesi, Romanlar için yeni umut oldu.

PROJE 3 YIL SÜRECEK

Proje, temel olarak Roman yurttaşların toplumda yaşadıkları sorunları çözmeyi hedefliyor. RODA'nın Muğla Fethiye'de yaşama geçirdiği projeler, Türkiye'ye örnek olması açısından dikkat çekiyor. Türkiye'nin farklı yerlerinde yaşamlarını sürdüren Romanlar, sosyal hayatta büyük sorunlarla karşılaşılıyor. Özellikle kadınların yaşadığı sıkıntılarla gündeme gelen Romanlar'ın imdadına RODA yetişiyor. 2012'de Kamu-STK Diyalog Grubu adını taşıyan ağ, 2015 yılından bu yana RODA adıyla faaliyetlerini sürdürüyor. AB tarafından finanse edilecek destekleme projesi gelecek için umut oldu. Roda Ağını Güçlendirme Projesi 3 yıl sürecek. RODA Projesi, Sıfır Ayrımcılık Derneği ile Mesleki Eğitim ve Küçük Sanayi Destekleme Vakfı (MEKSA) tarafından uygulanıyor. Projede 22 STK'den bir erkek bir kadın olmak üzere 44 temsilci yer alıyor. Proje, 22 Temmuz'da AB Türkiye Delegasyonu Başkanı Christian Berger'in de katılımıyla online açılışla hayata geçti.

Açılışta konuşan Berger RODA ağının toplum temelli bir iletişimi esas alması, bunu hak temelli bir yaklaşımla yapması ve 'çok cesur ve topluma tutkuyla hizmet

edecek kadın katılımcılar' ile yürütülecek olmasının projeyi özel kıldığını belirtmişti. Romanların sosyal içermesine ilişkin bazı konularda ilerleme görmekle birlikte, 2011'de yayımlanan Ulusal Roman Entegrasyon Politikaları için Avrupa Çerçevesi kapsamında hazırlanan strateji belgesinin somut eylemlere hayata geçirilmesi gerektiğini kaydetmişti.

Bu doğrultuda yollarına devam ettiklerini dile getiren RODA projesinin ana yürütücüsü olan Sıfır Ayrımcılık Derneği Başkanı Elmas Arus, RODA Ağı'na üye olan kadınların kendisini topluma adanmış kadınlar olduğunu belirterek, Roman kadınların el ele vererek toplum için çalıştığını kaydetti. RODA projesinin 2 katmanlı olduğunu belirten Arus, ilk katmanda ağıdaki STK'lere eğitim ve koçluk verildiğini, hak temelli savunuculuk yaklaşımını uygulayacaklarını söyledi. İkinci katmada toplumsal cinsiyet eşitliğini anaakımlaştırmada, Roman kadınların sosyal içermeye dahil edilmesi için yerel düzeyde kamu ile iş birlikleri yürüttüklerini belirtti. Türkiye'de 600 civarında Roman STK'si olmasına karşın çoğunun yardım ya da ihtiyaç temelli çalıştığını dikkat çeken Elmas Arus, hak temelli yaklaşımı yaygınlaştırmaya çalıştıklarını kaydetti. Roman kadınların erkeklerle yan yana olması için çaba harcadıklarını kaydeden Arus, "Kadınların karar alma mekanizmalarında yer alacağına dair güçlü inancımız var" dedi. Projede Roman kadınların yer alabilmesini "büyük bir başkaldırı" olarak nitelendiren Arus, "Okur-yazar bile değil denen bu insanlar, şu anda internet karşısında Zoom'da toplantıya

katılıyor. Bu devrim niteliğinde. RODA projesi ile birçok ilki bir arada yaşıyoruz. Birlikte toplumu iyileştireceğiz, beraber iyileşeceğiz" dedi.

FETHİYE AĞA BAĞLANDI

AB destekli RODA Güçlendirilmesi Projesi, Fethiye'de uygulamaya geçiyor. Fethiye Muhacirler Sosyal Dayanışma Derneği, AB destekli projede yer alacak.

Proje kapsamında ilçedeki Romanlarla toplantı gerçekleştirildi. Toplantıda konuşan Sıfır Ayrımcılık Derneği Kapasite Geliştirme Sorumlusu Sertaç Işık, "İller bire bir ziyaret ederek derneklerle görüşmeler yapıyoruz, onların temel kapasitelerini tespit ediyoruz. İlçelerde veya illerdeki sorunlarla ilgili politikalar üreteceğiz. Yerel yönetimler ve kamu kurumlarıyla ilgili yaşadıkları sorunları yerinde tespit etmeye çalışıyoruz. Aynı zamanda bu proje kapsamında 27 farklı alanda eğitimler düzenlenecek. Roman sivil toplumunun ihtiyaç duyduğu bazı eğitimleri uygulamalı olarak sahada veya atölye ortamında anlatmaya ve bunları uygulamaya çalışacağız. Projemizin devam eden zamanlarında özellikle Roman sivil toplumun görünürlüğüne yönelik çalışmalarımız var. Sosyal medya çalışmalarını güçlendireceğiz. Web sitesinde faaliyetlerin düzenli olarak yayınlanmasını sağlayacağız.

Roman STK'lere, derneklere bir de küçük fonlarımız olacak. Bu fonlarla da derneklerimiz hayal ettikleri bazı projeleri hayata geçirme imkanına sahip olacaklar" dedi.

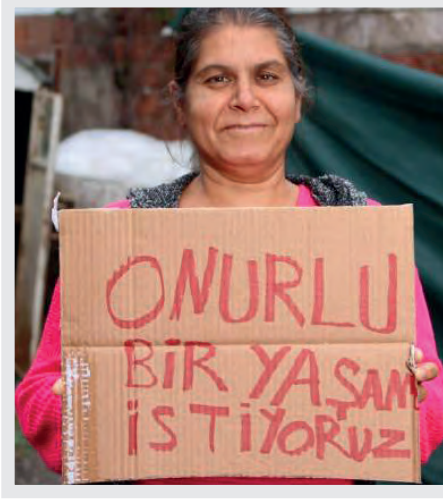
Hazırlayan:
Mutlu YILMAZ

13

SAHAYA İNİYORLAR

FETHİYE Muhacirler Sosyal Dayanışma Demeği Başkanı Salih Kocatepe de "RODA projesi kapsamında Romanların sosyal ihtiyaçları, eğitim, barınma ve genel sorunlarıyla ilgili bir toplantı oldu. Fethiye'de ne gibi zorluklarla karşılaştığımızı ve burada yaşayan Romanların hayatlarının nasıl düzene konulması gerektiği konuları ele alındı ve onunla ilgili çalışmalar yapılmasına karar verildi. Bu proje içinde biz de varız. Amaç STK'lardaki kadın katılımcıların fazlalaşması, onların istihdama, eğitime

daha fazla katkıda bulunması ve içlerinden yeni idealist kadın gruplarını çıkararak STK'lerde çalışmalarının sağlanması bakımından bir toplantı yapıldı. Toplantı verimli geçti. Bundan sonraki faaliyet olarak sahaya inip çalışmalara başlayacağız. Fethiye'de iki tane Roman derneği var. Bizim derneğimizin üye sayısı 285. En önemli konu eğitim, çünkü Fethiye'de Roman çocukları okumuyorlar, eğitime karşı güvensizler. Üniversite okuyan çocukları çoğaltmamız gerekiyor. Okullarda gerek öğretmenlerle gerek idarecilerle

çocukları bir araya getirerek farkındalık seminerleri düzenlenmesi gerekiyor. Roman çocuklarının eğitime karşı güven duygusunu tazelemek gerekiyor. Roman kadınları sosyal faaliyetlerde hemen hemen hiç yoklar. Asosyal yaşıyorlar ve STK'lere katılmıyorlar, zorlanıyorlar. O yüzden Roman kadınlarına böyle bir çalışma yapılıyor. İnşallah başarırız. Amacımız zaten derneklere dernek yönetimine kadın Roman kardeşlerimizi kazandırmak, onları dahil etmek. Bu konuyla ilgili çalışmalar da var, inşallah gerçekleşir" diye konuştu.

MUĞLA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANI OSMAN GÜRÜN, KENTTE TARIM İLE TURİZM ARASINDAKİ DENGENİN ÜRETİMDEN YANA OLMASI GEREKTIĞİNİ SÖYLÜYOR

KIRSALDA ÜRET KİYIDA TÜKET

BODRUM, Marmaris, Fethiye, Datça... Hemen herkesin bir tatil anısı biriktirdiği bu “yeryüzü cenneti” beldeler, büyükşehir yasası çıktığından bu yana daha birçoğuyla birlikte Muğla Büyükşehir Belediyesi'nin patronajında. Biz de İzmir Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Misket Dikmen, Yönetim Kurulu Üyesi Sadık Uçar ve 9 Eylül Gazetesi Reklam Müdürü İbrahim Yoğurtçu'yla birlikte kentin yöneticisi Osman Gürün'le görüşmek için yola düşüyoruz.

Yatağan'dan sonra “Muğla havası” kendini hissettirmeye başlıyor. Çam kokuları arasından sanki “gaari” sesleri çınlıyor. Biz de yüksek tavanları ve ahşap sıcaklığıyla gelenleri karşılayan belediye binasına “gidiveyoz”.

Muğla Milletvekili Süleyman Girgin'in de eşlik ettiği Gürün'le görüşmenin ilk konusu, Mart ayından bu yana hemen her sohbetin öznesi olan “pandemi”. Aynı zamanda bir doktor olan Gürün, hükümetin uyguladığı şeffaf olmayan politikalarından yakınıyor. Sağlık Bakanlığı'nın “hasta-vaka” ayrımı sonrası, kısmen düzelmeye başlayan turizm hareketliliğini bıçak gibi kestiğini vurguluyor:

“Aslında durumu izah ederken itiraf ettiler. Vaka ayrı, hasta ayrı diye bir şey bilimsel olarak mümkün değil. Pandemiye ilişkin alınan son kararlar tıbbi değil. Tamamen siyasi ve ekonomik. Ben il

Hazırlayan:
Hakan DİRİK

15

pandemi kurulunun validen sonraki ikinci üyesiyim. Üstelik hekimim. Ama ben Muğla'da kaç vaka var bilmiyorum. Yapılan iş, Pandemi Kurulu'nun kararlarını il için imzalamaktan ibaret. Oysa benim kentnin sağlık haritasını bilmem, ona göre hizmet götürmem gerekir.”

BODRUM KİMİ YAKIYOR?

2014 yılında büyükşehir statüsüne geçişle birlikte Muğla Belediyesi'nin hizmet alanı, belki ünü kent merkezini aşan ilçeleri de kapsamaya başladı. Gürün, bu uyum sürecini çabuk atlattıklarını dile getiriyor. Ancak bir ilçe var ki, sorunların büyük bölümü orada yoğunlaşıyor:

“Bodrum... Üstü milleti yakıyor, altı beni yakıyor. Altı yok ki. DSİ 'Bodrum'un 45 yıllık ihtiyacını karşıladık' diyor, ama sadece Bodrum'daki su hattında bin 800'den fazla patlak var. Bütün yaptıkları isale hatlarının değişmesi gerekiyor. 13 ilçemizin toplam sorunundan daha fazlası altyapı anlamında Bodrum'da var. En son Turizm Bakanlığı'yla protokol imzaladık. 83.5 milyon Avro'luk Dünya Bankası da kullanarak, Bodrum'un yüzde 96'sını kanalizasyona kavuşturacağız. Muğla genelinde bütün altyapıyı tamamlamak için en az 7 milyar liralık yatırım yapmamız gerekiyor. Bunu gerçekleştireceğiz.”

Ege'nin birbirinden güzel koyları, yalnızca gezginlerin, tatilcilerin değil, “rant

bekçilerinin” de gözdesi. Yerel yönetimler, doğal çevreyi korumak için ellerinden geleni yapıyor, ancak merkezi hükümetten “tepeden inme” gelen imar planı değişiklikleri ve hazine arazisi tahsisleri, korumacı yaklaşımları zora sokuyor. Sorunun “yakıcı” biçimde yaşandığı yerlerin başında Muğla geliyor. Gürün, doğa tahribatına yol açacak girişimlere karşı hukuki mücadele yürüttüklerini, ancak sürekli yeni tehditlerle karşılaştıklarını anlatıyor:

“Hazine, birilerinin gözüne kestirdiği araziye Özelleştirme İdaresi'ne devrediyor. Bunları planlayanlar da kendileri. İş 'adrese teslim' olduğu için yanındaki alanlarda da acele kamulaştırmaya gidiyor. Planlamasını yaparak, arsayı satıyor. Hazine, sattığı arsalarından büyükşehir ve ilçe belediyelerine yüzde 25'er pay vermek durumunda. Özelleştirme İdaresi'ne devredilince bu payları vermiyor. Bizden para kaçırıyor. Planlama yetkisi tamamen yerelin olmalı. Ama adrese teslim kargo çalışması yapıldığı için bu olmuyor.”

Doğa tahribatı denilince “yazlık sarayı” anmadan olmaz. Gürün, Okluk Koyu'ndaki yapılaşmaya karşı da hukuki mücadele yürüttüklerini söylüyor:

“Okluk Koyu'na Turgut Özal, mütevazı bir şey yaptığı zaman ayağa kalkmıştı. Şimdi emsal 3 katına çıktı. Çevresindeki şahıs arazileri acele kamulaştırılıyor.

Denizin içine bazı şeyler yaptıklarına dair bilgiler geliyor, ama ben oraya gidemiyorum ki, denetleyebileyim. Ama ben onu da dava ettim.”

VALİYE MUÇEV DAVASI!

Doğa tahribatından söz açılınca, konu ister istemez, merkezden aldığı güçle Muğla'nın sahillerine parsel parsel konan MUÇEV'e geliyor. Bu konuda Gürün'e bir dokunun bin ah işitin: “MUÇEV tam bir felaket. Büyükşehir olunca, İl Özel İdaresi'nin varlıklarını ve anlaşmalarını biz olduğu gibi aldık. Ölüdeniz ve Dalaman'da İl Özel İdaresi'nin şirketi olan MELSA ile anlaşması var. Bu şirket bize geçti, işletiyoruz. Seçimden 9 gün önce, benim kazanacağım belli olduğu için sahillerdeki bütün tahsis anlaşmalarını iptal etti. Seçim biter bitmez, 4 Mart'ta MUÇEV kuruldu. Adı vakıf, ama aslında şirket. Vaka ile hasta arasındaki fark gibi. Ticaret yapıyorlar. Tam bir cambazlık. Bürokratlar, Türkiye Çevre Vakfı kuruyor. Bu vakıf, Muğla Hizmet Götürme Vakfı'yla birlikte ortak olarak MUÇEV limited şirketini kuruyor. Adı hala vakıf olarak geçiyor ama bildiğiniz şirket. Çevre Bakanlığı, MUÇEV'e hiçbir usul, esas olmadan 'Ölüdeniz'i, Sarıgerme'yi sana verdim' diyor. MUÇEV de bunları alıp birilerine 'sana verdim' diyor. Bazılarına ihaleye çıkıyor, ama halk gremiyor. Girdiği yerde yüksek para

ödemek durumunda kalıyor. Böylece bütün plajları, daha önceden belediyelerde olan bazı yerler hariç, vali feshediyor. Bu suçtur. Bir şirketin yönetim kurulu başkanı, o şirketin aleyhine olacak hiçbir kararın altına imza atamaz. Kişisel sorumluluğu vardır. Ben de bununla ilgili valiyeye dava açtım. Seçimden 9 gün önce neye dayanarak iptal ediyor?”

'AKIL FİKİR ALMIYOR'

Belediye başkanlığında 21. yılın içinde Gürün. Yönetim süresince 12 vali eskitmiş. MUÇEV gerginliğinin nasıl sonuç doğuracağı şimdiden öngörülemez, ancak kesin olan bir şey var ki muhalefet partilerinden belediye başkanı olan yerlerde hükümetle işbirliği içinde hizmet götürmenin deveye hendek atlatmaktan daha zor olduğu. Gürün, bir de buna kentin ödediği

verginin kat kat altında hizmet dönüşü aldıklarını ekliyor. “Mulahelefette belediye başkanları yapanların merkezi hükümetle yaşadıklarını yazsan kitap olur. Öyle şeyler yaşanıyor ki, akıl fikir almıyor” diyor. 21 yılı düşününce Gürün’ün yaşadıklarını aktarmak için tek cilt yeterli olmasa gerek!

KOKU VADİSİ

Son dönemde yönetimin enerjisi, kent merkezinden çok dış ilçelere yönelmiş. Gürün, “Ayrım gözetmeden hizmet götürüyoruz” diyerek, şunları söylüyor: “Son beş yılda 2 bin 437 kilometre yol yaptım. Kırsalla merkezin rahat iletişim kurması, onların ticari ve sosyal yaşamı açısından çok önemliydi. Bunu Seydikemer’e de yaptık. Orada bize neredeyse hiç oy yok. Ula’da kanalizasyon çalışması yapıyoruz, belediye AKP’de.

Hiçbir ayırım gözetmeden hizmet götürmeye çalışıyoruz.”

Bu ilçelerin gözdesi tarımı “Muğla’nın vazgeçilmezi” diye tanımlıyor. Model olarak da kooperatifleşmeyi öneriyor, tabii kadınların başrolde olması koşuluyla:

“Turizmden çok daha fazla kırsal nüfusumuz ve gelirimiz var. Tarım geliri en kötü ihtimalle turizmle başa baş geliyor. Bizim tarımımızı daha da geliştirmemiz lazım. Bunu kooperatiflerle yapabiliriz. Kadınlara öncelik vererek kooperatiflerle çalışıyoruz. Yerkesik Yeniköy’deki Koku Vadisi’nde kadınlarımıza kooperatif kurdurduk. Çiçeği neden Bayındır’dan alalım. Alım garantili çiçek yetiştiriyor kadınlarımız. Başlangıçta fidanlarını da biz veriyoruz. Üretimi denetliyoruz. Şu anda 27 büyük sera kuruldu. Bölgeki belediyelerimiz, oteller çiçeklerini buradan alıyor.”

Hazırlayan:
Hakan DİRİK

17

TARLANI SATMA ÜRÜNÜNÜ SAT

GELİŞTİRMEYE devam ettikleri modeli "Kırsalda üret, kıyıda tüket" sloganıyla özetliyor Osman Gürün. Köylüye de "Tarlalarını satma, ürününü sat" diye sesleniyor. Kadınların üretime katılmasının köylerdeki sosyolojik yapıyı değiştirdiğini, kadınların özgüveninin yerine geldiğini vurguluyor. Gürün, "2015 yılında üniversiteyle işbirliğine giderek toprak ve su tahlili yapacak laboratuvar kurduk. Sonuçlara göre dönüm başına en fazla gelir hangi üründen elde edilecekse onu destekliyoruz. Sütte de aynı şekilde kooperatifleşmeyi teşvik ediyoruz. İpekböcekçiliğini tekrar hayata geçiriyoruz. Bal kooperatifi kuruyoruz. Çay balığıyla ilgili tesisler oluşturuyoruz.

Fethiye'de ev şarabı üretimi arttı, orada şarap fabrikası kuruyoruz. Köylerde 2 dişi bir 1 erkek keçi dağıtıyoruz. Tüm bunlarda kadınlar öncelikli."

Üretimin ardından tüketici kooperatiflerini devreye sokarak zinciri tamamlamak istiyor. "Bu sistemde herkes kazanacak" diyor.

TOHUM BANKASI BAŞARILI

Yerel yönetimin kurduğu tohum bankası, tarıma yönelik bakış açısının somutlaşmış hali gibi. 800 farklı ata tohumunun -197 derecede saklandığı bankadan yetiştirilen 3.5 milyon tohum, üreticilerle buluşturulmuş. Gürün, Muğla'da mültecilerin sosyal yaşamı

etkileyecek biçimde yoğunlaşmadığını, Seydikemer ve Fethiye bölgesinde mevsimlik olarak çalıştıktan sonra bölgeden ayrıldıklarını kaydediyor. Sosyal projeleri anlatmak ise sayfalara sığacak gibi değil. Bazılarını 9 Eylül'ün ana gazetesinde önümüzdeki günlerde görebilirsiniz. Ancak serebral beyin felçli çocuklara ve ailelerine yönelik yaşama geçirilen projeyi anlamadan geçmek olmaz. Çünkü Türkiye'de bir benzeri yok. Bu durumdaki çocukların belediyenin sosyal merkezinde bir araya gelmesi, hem onlara hem de ailelerine nefes aldırıyor. Aslında Muğla'nın havası, orada yaşayana da tatil için gidene de iyi geliyor...

TÜRKİYE'DEN İHRAÇ EDİLEN BALIN YÜZDE 85'İ MUĞLA'DAN

ÇAM BALINDA DÜNYA MARKASI

Üç bini endemik olmak üzere 12 bin çeşit bitkinin yer aldığı Türkiye, 2019 yılı TÜİK verilerine göre 109 bin 330 ton bal üretimiyle Çin'den sonra dünyada 2'nci sırada yer alıyor. 2019 yılı verilerine göre Arıcılık Kayıt Sistemi'ne kayıtlı 80 bin 675 arıcı ve 8 milyon 128 bin 360 kovan bulunan ülkemiz, arı varlığında dünya ikincisi, çam balı üretiminde ise dünya birincisi. Dünya çam balı üretiminin yüzde 92'sini karşılayan Türkiye'de, her yıl 3.5 milyona yakın arı kolonisine ev sahipliği yapan Muğla bu üretimin yüzde 75'ini tek başına üstleniyor

ALTI bin arıcı ailesi, 1 milyonu aşkın arı kolonisi varlığı ile bal üretiminin yüzde 17'sini karşılayan Muğla, ülkemizdeki çam balının yüzde 75'ini üreterek yurtiçi ve yurtdışı piyasada önemli bir marka haline geldi. Antioksidan ve Polifenol yapısı ile çok değerli bir bal olan çam balı üretiminde ülkemiz yüzde 92'lik oranla dünya birincisi. Yurdun dört bir yanından gelen 3.5 milyona yakın arı kolonisine ev sahipliği yapan Muğla, bu birincilikte önemli bir rol oynarken yıllık 35 bin tonu bulan çam balı üretimiyle ihracata da önemli katkı sağlıyor.

Covid-19 virüsü nedeniyle tüm dünyada bal ve arı ürünlerine olan talep artarken, küresel iklim değişiklikleri nedeniyle de üretimde düşüşler yaşanıyor. Türk arıcıların bu sene "yok" sattığını ifade eden Türkiye Arı Yetiştiricileri Birliği Genel Başkanı ve Muğla Arı Yetiştiricileri Birliği Başkanı Ziya Şahin, "Üretim yüzde 30'lara kadar düştü ancak tüketicilerimiz endişe etmesin. İç piyasaya yetecek kadar balımız var. Görünen o ki; bu sene ihracat yapamayacağız ama vatandaşlarımızı da balsız bırakmayacağız" diyor.

Türkiye Arı Yetiştiricileri Birliği Genel Başkanı ve Muğla Arı Yetiştiricileri Birliği Başkanı Ziya Şahin arıcılık, bal ve arı ürünleri ile ilgili sorularımızı yanıtladı.

■ Türkiye'nin arıcılık, bal ve arı ürünleri üretiminde dünya piyasasındaki yeri nedir?

ŞAHİN: Türkiye dünya piyasasındaki yerine bakıldığında arı varlığında dünya ikincisiyiz. Bal üretimi ile dünya üçüncüsüyüz. Çam balı üretiminde ise dünya birincisiyiz.

■ Muğla denince ilk aklımıza gelenlerden biri de çam balı oluyor. Muğla'nın bal üretimindeki konumu nedir?

Muğla olarak biz Türkiye arı varlığının yüzde 17'sini karşılıyoruz. Muğla'da 1 milyon 300 bin arı kovanı var. Türkiye'de 7 milyon 950 bin arı kovanı var. Biz Türkiye'nin çam balı üretiminin yüzde 75'ini gerçekleştiriyoruz. İhracatın da yüzde 80-85'ini karşılıyoruz. Dünya çam balı üretiminin yüzde 92'sini Türkiye gerçekleştiriyor. Yüzde 8 dilimi ise Yunanistan'da. Muğla'da üretilen çam balı, Türkiye bal üretiminin yüzde 25-26'sına denk geliyor. Bu da 25-30 bin ton civarında çam balı demek oluyor. Muğla'da üretilen bal Türkiye'nin balıdır. Türkiye'deki bütün arıcılar bu üretime katılıyor. Ancak Muğlalı üreticiler 1 milyon 300 bin arı ile yaz aylarında da Anadolu'nun çok çeşitli yerlerinde bal üretiyor. Dolayısı ile biz Muğla'da üretilen bal diye girdiğimizde yüzde 25'lere tekabül ediyor. Bu sayı da yadsınamayacak bir sayıdır.

BAL KİMLİK KAZANIYOR

■ Muğla balını özel kılan nedir? İyi bir bal nasıl olmalıdır?

Daha önceden bu şekilde telaffuz edemiyorduk. Çanakkale'den başlayıp Antalya'ya kadar çam balı üretiliyor. Ancak

Muğla'da üretilen çam balı ile örneğin İzmir'de üretilen çam balı arasında farklılıklar var. Gerek tadı, aroması gerekse bitki şartları ve toprak özellikleri ile hava şartları Türk çam balının farklılıklarını ortaya koyuyor.

Muğla Arı Yetiştiricileri Birliği olarak 15 yıldır çalıştığımız Türk çam balı kimliklendirme projemiz var. Şu anda Aydın Arıcılar Birliği de Muğla gibi aynı şeyi ifade edebilir. Coğrafi tescillerini çok rahat alabilirler.

2011 yılında beri Muğla çam balı, Türk çam balı kimliklendirme projesini Muğla Arıcılar Birliği ve Türkiye Arıcılar Birliği birlikte ortaya koydu ve yürütüyor. Proje kapsamında çam balı haricinde 5 çeşit daha bal üzerinde çalışmalar yürüttük. Bu ballar ise şöyle; Ayçiçek, pamuk, kestane, narenciye ve Anadolu'da üretilen yağ balı. 5 tane balın kimliklendirilmesini yaptık. 21 Eylül'de

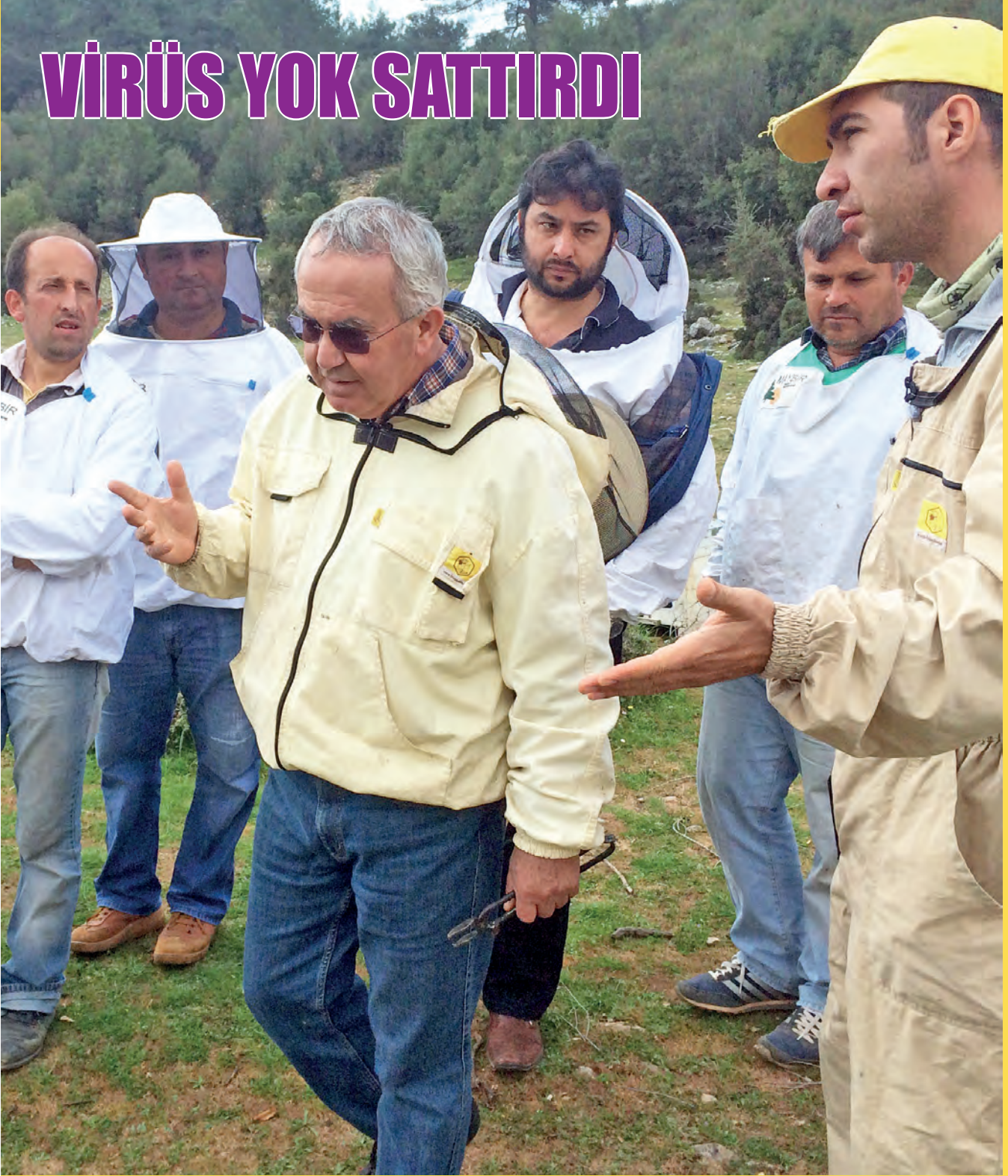
Muğla'da bu projenin bitiş sonuçlarının ilan edildiği Çalıştay da yapıldı. Artık birlikler bir şey söylediklerinde çalıştıkları argümanlar çerçevesinde söylüyor. Bugüne kadar Ayçiçek balımız karma ballar içinde gösterildi. Ama bugün geldiğimiz nokta da Ayçiçek balımız apiterapi ürünlerde kullanılan bir bal olarak kabul ediliyor. "İyi bal nasıl olmalıdır" sorusuna gelince; iyi bir balın adresi laboratuvarlardır. İyi bir bal laboratuvarlardan sonucu çıkmış baldır. İyi bir bal üreticimizin birinci elden üretmiş olduğu kovandan çıkmış olan baldır.

ÜRETİM DÜŞTÜ

■ 2020 yılı bir önceki yıla göre sizler açısından nasıl geçiyor? Üretim ve satışlarda nasıl bir değişiklik oldu?

Pandemi nedeni ile üzücü bir yıl geçiriyoruz. Tarım Bakanlığı'na ve İçişleri Bakanlığı'mıza teşekkür etmek istiyorum. Çünkü sokağa çıkma yasaklarının olduğu dönemde dahi hiçbir kısıtlama getirilmeden arıcılarımızın arılarının başında olmasını sağladılar. Arıcılarımız Anadolu'nun çeşitli yerlerine gittiler ancak küresel iklim değişikliği ile Haziran ve Temmuz aylarında ısı değişiklikleri nedeniyle üretimimizde yüzde 30'luk düşüş yaşandı. Bazı illerimizde üretim aynı oldu bazı illerimizde ise yüzde 20'lik düşüş oldu. Ancak Ege Bölgemize baktığımızda çam balı üretiminde yüzde 30-35'lik düşüş yaşadık. Bugünden itibaren çam balı üretimimiz iyi olursa yılı iyi bir şekilde kapatabiliriz. Ağustos ve Eylül ayında üretmemiz gereken yüzde 35'lik dilimi üretemedik çünkü.

VİRÜS YOK SATTIRDI

■ **Pandemi sürecinde bağışıklık sistemini güçlendirmesi nedeni ile bal ve arı ürünlerine talebin arttığını gözlemledik. Bu sürecin sizlere olumlu ve olumsuz yansımaları ne oldu?**

Pandemi nedeni ile fiilen arıcılık yapan arıcılarımız bu süreçten pek fazla etkilenmedi. Yine bu süreçte tüm dünyada bal ürünlerinin virüslere karşı çok iyi kullanıldığını gördük. Gerek propolis, gerek balımız ve gerekse polenin virüslere karşı vücut direncini artırdığını tüm dünya kabul etti. Arıcılarımızın elinde 2019 yılına ait hiçbir ürün kalmadı. Aynı şekilde 2020 yılı ürünleri de "yok" satmaya devam

ediyor. Yok satıyoruz ancak kimse endişe etmesin. Bu yıl ülke içinde kendimize yetecek kadar bal üretimi yapıldı. Düşüş nedir tezat mı diyeceksiniz? Onu da şöyle açıklayayım.

Bizler çam balının yüzde 40-50'lik dilimini ihracata ayırıyoruz. Bu yıl üretimde düşüş yaşandığı ve iç piyasada talep arttığı için ihracat olmayacaktır. Ülkemizin bal ihtiyacını karşılayacağız. Hem pandemi hem de verim düşüklüğünden dolayı fiyatlar yükseldi. Talep arttı. 2019 yılı ürünleri bitti. Talep arttı ama üretimimiz düştü.

Öte yandan sanayide üretilen, sanayide işlenmeye çalışılan mamullerin kontrollerinin daha iyi yapılması

gerekiyor. Özellikle bal dışındaki polen, propolis, arı sütü gibi ürünlerin devlet tarafından desteklenmesi gerekiyor. Sertifikalı işletmeler oluşturmamız gerekiyor.

Sertifikalı polen, arı sütü, propolis üreten işletmeler oluşturulmalı. Benim tüketicilere tavsiyem; Türkiye'de üretilen Anadolu propolisini kullanmalarıdır. Çünkü ikincil diye tabir ettiğimiz arı ürünlerin pek çoğu yurtdışından geldi, geliyor. Türkiye Arıcılar Birliği olarak bu yönde çalışmalar yapıyoruz. Türkiye'de üretilen arı sütü, polen, propolis tüketilmesini istiyoruz. Bunun yanında devlet desteklerinin de artırılmasını bekliyoruz.

SÖZLEŞMELİ ARICILIK

■ Yurt içi ve yurtdışı piyasalarda arı ürünlerine talep artmışken üretimin daha da artması ve arıcılığın geliştirilmesi için neler yapılmalı? Devlet desteklerinin artırılmasını bekliyoruz, dediniz. Ne gibi destekler bekliyorsunuz?

Kendi topraklarımızda 12 bin çeşit bitki türü var. Bunların 3 bini endemik. Türkiye coğrafi açıdan lider konumunda. Dolayısıyla birliklerimiz kanalı ile sağlıklı arı ürünleri bekleniyorsa Türk arıcısına her türlü destek verilmelidir. Kovan başı 15 liralara ile Türk arıcısı ayakta kalamaz. Geliniz sözleşmeli arıcılık modelleri oluşturalım. Bu model değişik tarım ürünlerinde var. Tarım ve Orman Bakanlığı dijital tarım platformları oluşturdu. Üretici ile sanayiciyi karşı karşıya bırakmayınız. Üreticinin adına üretici birlikleri var. Sözleşmeli üretim modelleri oluşturalım. Hem sağlıklı hem kaliteli ürünleri tüketicimiz ile buluşturalım diye çağrıda bulunuyorum. Arıcılık artık kabul görmüş bir üretim dalı. Arı olmazsa büyük, küçükbaş hayvancılık da olmaz, tarım da olmaz. Bu nedenle arıcılarımıza gerekli destek verilmeli. Türkiye’de 100 bin hektar çam balı alanı var bunun 65 bin-70 bin hektarı Muğla’da. Bizlere bakanlık 200 bin hektarlık alanlar oluştursun biz 100 bin ton çam balı üretelim. 100 bin ton çam balı demek milyar dolarlar demektir. Çam balından vazgeçemeyiz. Çam balı milli bir baldır. Bunun için acilen bu planlamaların bitirilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Öte yandan 2020 yılında ciddi sıkıntılı bir süreçten geçiyoruz. Üreticilerin çektikleri kredilerin ertelenmesini istiyoruz. Ödemeler bu ay başlıyor ve üreticilerimiz büyük sıkıntıda. Arıcılarımız bu sayede bir nebze olsa nefes alabilir. 2021 yılında küresel iklim değişiklikleri nedeni ile kötü bir sezon yaşanabilir. Dolayısıyla diğer tarımsal kollara verilen destekler arıcılara da verilmelidir.

OTELLERE DİKKAT!

■ Bakanlık zaman zaman tağşişli ürünlere yönelik denetimler yapıyor ve bu kurumları ifşa ediyor. Balda da hilelere başvurulduğunu görüyoruz. Sahtecilikle mücadele yeterli mi? Neler yapılmalı?

Bakanlık 2020 yılı Aralık ayına kadar süre tanıdı ve sanayide ticari glikoz kullanımına yasaklama getirildi. Yasaklamalar yeterli değil elbette. Enzimlerin de kullanılmaması gerekiyor. İl tarım müdürlüklerimiz sakın alınmasınlar ancak turizm kentleri İzmir, Muğla, Aydın, Mersin ve İstanbul’daki otellerin kontrol edilmesi gerekiyor. Bu otellerde tüketilen ürünler neler diye bakarlarsa bizim kanayan yaramıza ciddi bir neşter vurmuş olurlar.

Türkiye Arıcılar Birliği Başkanı olarak bu konuyu hiç dillendirmedim. Tarım İl Müdürlüğü’nün asli görevi demedim. Herkes kendi görevini yapar dedik ancak bugün gidin, bakın otellerde doğru balı bulamıyoruz. Otellerde çam balının tüketilmesi beklentimizdir. Bu nedenle il müdürlüklerimizin otel denetimleri de yapmalarını istiyoruz.

■ Tüketicilere yönelik tavsiyeleriniz nelerdir?

Tüketicilerimiz; Türkiye Arıcılar Birliği’nin 80 ilde faaliyet gösteren birliklerine güvensinler. Bu birlikler tüketiciler için var. Esas hedef kitlemiz tüketicilerimizdir. Biz çocuklarımıza, torunlarımıza yediremeyeceğimiz hiçbir arı ürünü satmayız.

Bunun aksi durumla karşılaşılarsa da lütfen bizlerle irtibata geçilsin. Türkiye Arıcılar Birliği’nin özellikle tüketim garantisini ön plana aldığı sözleşmeli ürün modeline sanayiden bakanlığa herkesin sahip çıkmasını istiyoruz. Biz artık doğru balı sofralarına koymak istiyoruz. Bunun için bir adım attık ve bakanlığımız ile sertifikalı işletmeler oluşturma isteğimizi görüştük. Böylece üretimi de garantili hale getiririz.

SANAYİ ÜRETİMİ HALILARLA REKABETTE ZORLANAN TARİHİ MİLAS HALILARI, BİRER BİNER TEZGAHLARDAN SÖKÜLÜYOR

SANDIKTAKİ MİRAS RAFA KALKIYOR

**Muğlalı gelinlerin
çeyizlerini süsleyen
ünlü Milas halıları,
sanayi üretimi
halılara karşı
varlık savaşı veriyor.
Milas'ın Çökertme
Köyü'ndeki kadınlar,
ilmek ilmek
işledikleri halıların
karşılığını bulamadığı
için dokuma tezgâhlarını
rafa kaldırdı**

17. yüzyıldan bu yana ilmek ilmek dokunan, namı dünyaya yayılan Milas halısı 21. yüzyılda tarihe karışmak üzere. Köylerdeki dokuma tezgâhları birer birer sökülüyor. Nedeni ise el sanatı halıların makine tezgâhları ile rekabet edememesi.

Ege Bölgesi'nin önemli bir dokuma merkezi olan Muğla Milas'ta üretilen halılar, yüzde yüz yün. Üzerindeki rengârenk boyalar ise dokumacılıkla uğraşan kadınlarımızın yörede bulunan bitkileri toplayıp birçok işlemden geçirilmesiyle meydana geliyor. Yani büyük bir emeğin sonucunda önce ipler boyanıyor daha sonrasında ise maharetli ustaların elinde tek tek dokunarak albenili halılar ortaya çıkıyor.

KÖYLÜ TEZGÂHI ATTI

O ustalardan biri Şirin Turan. Çocukluğundan bu yana halı dokuyor. Nasıl usta olduğunu Turan'dan dinleyelim: "Küçüklüğümde annem halı yaparken, hep onları izleyerek dokuma işine merak saldım. Daha sonrasında tezgâhın başına geçerek bu işe atıldım. Bir halıyı dokumak gerçekten büyük emek istiyor. 6 metrekarelik bir halıyı dokumak için 3 kişinin 30- 35 gün çalışması gerekiyor." Şirin Turan, geçmiş ile bugünü

kıyaslayınca emeklerin karşılığını bulamadığını belirtiyor:

"Eskiden emeğimizin bir karşılığı vardı, ürettiğimiz halıların alıcısı vardı. Fakat şimdi kapımızı çalan hiçbir alıcı yok. Halı tüccarları ise verilen emeğin çok altına bizden bu halıları almak istiyorlar. Ben bu işi gerçekten severek yapıyordum. Evimde, ailemin yanı başındaki tezgâhımda hem ev işlerimi görüp hem de halı dokuyarak aileme katkıda bulunuyordum.

HALILAR SANDIKTA BEKLİYOR

Şimdi halının pazarının olmamasından dolayı gençlerimiz de bu işe ilgi östermiyor.

Köyümüzde herkes halı dokumasını bilir fakat bu işlerin para etmemesinden komşularımız hep tezgâhlarını attı."

Çökertme Mahallesi Muhtarı Ertan Konar da yurttaşların nesillerdir süren bu üretim geleneğini halen devam ettirme gayretinde olduklarını kaydediyor. Milas Halısı'nın üretimine yöneticilerden destek bekliyor. Konar "Köyümüzde 150 hane bulunuyor, yaklaşık 480 kişi yaşıyor. Köyümüzün halıcılık üzerine birikmiş bir geleneği ve ustalığı var, burada yaşayan insanlar bu işten büyük zevk alarak tezgâhlarının başına geçiyorlarmış. Bu insanlar hem ekme paralarını kazanırken

Hazırlayan:
Meral AKKAYA

23

hem de tarihi bir birikimin ölmemesi için çabalıyor. Fakat şimdi üretici kadınlarımızın bir pazarı yok, halılarını pazarlayamıyorlar. Birçok kadınınızın hâlihazırda evinde dokunmuş vaziyette onlarca halısı var. Bunlar sandıklarda saklı bekliyor.

Artık kadınlarımızın bir pazarının oluşup, bu emeklerinin değerinde satılması gerekiyor. Eğer bu pazar oluşursa yeni gelecek nesil de ailelerinden gelen bu geleneği sürdürmek için çaba sarf eder. Şu anda yeni nesil, gelir kaynağının olmamasından dolayı pek sıcak bakmıyor halıcılığa.

Biz köylüler olarak Kaymakamlık ve Kültür Bakanlığı desteğiyle bir şenlik yapıp halılarımızı tanıtmak istiyoruz. İsmi de 'Halı Şenliği' olabilir. Buradan yapacağımız atılımla nefes alacağız. Ardından bir kooperatif kurarak kadınlarımızın üretimine can suyu olmak en büyük hedefimiz. Biz halıcılığın bitmesini istemiyoruz!" dedi.

TEZGAHLAR YALNIZ KALDI

Köylülerden Serpil Akkaş, kızının çeyizini dokuduğu halıları satarak düzmüş. Dokumacılığı kızına miras bırakmış ancak kızı evlenince dokuma tezgâhında yalnız kalmış. "Tek başına halı dokumak çok zahmetli" diyor Serpil hanım. Kızı gelin olunca o da halı dokumayı bırakmış. Halının değeri düşünce artık genç kızlar da dokumanın nasıl yapıldığını sormaz olmuş Çökertme Köyü'nde.

Milas'ın kekik kokan dağlarında, yaban hayatına insanın –şimdilik- elini sürmediği eşsiz arazide yetişen bitkiler renk veriyor halılara. Milas'ın kadınları renkleri bulmak için dere tepe bitki kökünü topluyor. Kadınlar dokudukları halılarda, geçmişten gelen motif bilgilerini kullanarak birçok hikâye anlatıyor. Köyde yaşanan olaylar, eşle olan iletişimi ya da hayal gücündeki zenginler motiflerle halılara işleniyor. Dokuma ustası kadın üreticiler, kendi dünyalarını rengârenk işleyerek ayaklarımızın altına seriyor.

Serpil Akkaş, üretimin yeniden canlanmasının önemine vurgu yapıyor: "Ben kızımın çeyizini dokuduğum bu halılardan düzdüm. Şimdi ise artık halılarımız para etmiyor. Buraya halılarımızı görmek için geldiler, motiflerimizin, halılarımızın hep fotoğraflarını çektiler, örnekler aldılar, iplerimizin renklerine baktılar sonra biz öğrendik ki onların hepsi makine halısı olmuş. Bu makine üretimi halılar da olunca tüccarların ilgisi azaldı çünkü makine üretimi halılar daha ucuz. Fakat bizim elde dokuduğumuz bu halıların değerini bilseler elimizdeki tüm halıları almaya çalışırlar."

Anneden kızına ve kız toruna aktarılıyor bu miras. 300 yılda bu düzen böyle devam

Ayfer Gönül

Berna Sevinç

Ertan Konar

Şirin Turan

etmiş. Ancak şimdi bu silsile yok. Hatta Milas'ın Çökertme Köyü'nde halı tezgâhı bile bulmak zor.

Köyde görüştüğümüz Ayfer Gönül, halı dokumayı çok sevmesine rağmen zarar ettiği için tezgâhını kapatıp gözlemeci dükkânı açmış. Ata mirası dokumacılığı sürdürmek için çaba sarf etseler de karın doyurmayınca insan yeni umutlara yelken açıyor. Ayfer Gönül'ün dokumacılığı öğrenme sürecini ve bugünkü durumu dinledik: "İlkokul çağlarımda annemi izleyerek halı dokumaya başladım. Bütün motifleri, örnekleri annemden öğrendim. Ona anneannem öğretmiş. Bu geleneğimiz ninelerimizden, atalarımızdan yüzyıllarca devam eden bir süreçte oluştu. Biz halılarımızı büyük bir emekle işliyoruz. İplerdeki renkleri doğadan sağladığımız kök boyalarla elde ediyoruz. Bu süreç bile büyük bir emek gerektiriyor. Ormandan çalılar, otlar topluyor. Bazı renklerin oluşması için de ip elde edeceğimiz yünleri çamurlara yatırıp günlerce o istediğimiz rengin kıvamına gelmesini bekliyoruz. Eskiden herkes bu işi severek yapardı fakat şimdi kimse uğraşmıyor. Bunun nedeni de halılarımıza artık talep olması. Yaptığımız ürünler hep elimizde kalıyor. Halının pazarı artık yok. Son halılar da bizim dönemimizde dokundu. Şimdiki gençlerin, halıların değerini kaybetmesiyle bu işe ilgisi hiç kalmadı. Ben halı işinden para kazanmadığım için gözleme evi açtım. Ama ben tezgâhımın başında, ailemin yanında sevdiğim o dokuma işine devam etmek istiyorum. Çünkü bu bizim el emeği göz nuru emeğimiz, el sanatımız. Milas halımız böyle devam ederse tarih olacak. Biz bunu kesinlikle istemiyoruz."

KABUĞUMUZA ÇEKİLDİK

Eskiden gelinlerin çeyiz sandıklarında mutlaka el dokuması Milas halısı olurmuş. Gelinin halısını, köyde bütün kadınlar toplanarak dokurlarmış. O günleri Ayfer Gönül, "Hayatımdaki en güzel yıllardı" diye anıyor. Gönül, "Biz halının dibinde arkadaşlarımızla oturur acımızı, sevincimizi, anılarımızı anlatırdık. Bir dertleşme, muhabbet ortamı vardı. Herkes böylelikle birbirinin sıkıntısını bilir, ellerinden gelen bir şey olursa gizliden o sıkıntıyı gidermek için uğraşır. Artık bu ortamın da kalmaması insanları kendi kabuklarının içine çekti" dedi.

MİHRAP VE BOĞUM

Muğla'da Milas halısı üzerine çalışan az sayıda akademisyen var. Milas'ta kimse sorsak bizi Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Milas Meslek Yüksekokulu, El Sanatları Bölümü, Halıcılık Ve Kilimcilik

Serpil Akkaş

Programı Öğretim Görevlisi Berna Sevinç'e yönlendirdi. Sevinç uzun yıllardır Milas halısına hem el sanatları açısından hem de yok olmaması için emek veriyor. Milas halılarının "300 yıllık bir sanat" olduğunu vurgulayan Sevinç, "Milas halısı Beylikler döneminde ve Osmanlı İmparatorluğu'na damgasını vuran bir sanat eseri. O dönemde yağlı boya yoktu ama rengârenk ipler vardır" dedi. Berna Sevinç, Milas halısının zengin kompozisyonu nedeniyle hiç eskimeyeceğini düşünüyor.

"Ada Milas" halısındaki mihrap ve diğer halılardaki boğumlu motiflere özellikle dikkat çekiyor: "Milas, kompozisyon çeşidi bakımından oldukça zengindir, bazen bordürlerin birbirini takip etmesinden oluşan bir kompozisyon görülür. Biz bu bordürlerin birbirini takip ettiği kompozisyon çeşitlenmesine Ada Milas diyoruz. Aslında Ada Milas bir kompozisyon düzenlemesinin adıdır. İçerisinde Ada Milas motifi olduğu için bu tür halıya Ada Milas adı verilir. Bununla birlikte klasik mihraplı bir halı çeşidimiz daha vardır. Bu boğumlu mihraptan oluşan bir halıdır ve sadece

Milas'a özgüdür. Başka bir yerde boğumlu mihraplı bir halıyı görme şansınız neredeyse yoktur." Eski dokumaların çok farklı ve özgün olduğunu vurgulayan Berna Sevinç, günümüzde çoğu motifin kaybolmaya yüz tuttuğunu ve bulunmasının bile güç olduğunu söyledi. Sevinç, bu durumu hem üretimin duraklamasına hem de kadınların halıcılığı artık hobi amaçlı yaptıkları için kolayına giden motifi işlemede bağlıyor.

EBEDİ BİR HASTALIK

Berna Sevinç, halıcılığı bir "hastalık" olarak tanımlıyor ve bulaştığı kişilerin bu sanatı ölümüne kadar bedenlerinde taşıyacaklarını söylüyor: "Milas halılarında Anadolu'nun diğer illerine göre daha fazla çeşitlilik ve farklı model türleri vardır. Bu bakımdan oldukça zengindir. Dolayısıyla Milas bir marka gibidir. Günümüzde Milas Halısı'nın tanınmışlığı, ihtişamı devam ediyor fakat eskiye göre tabii ki ilgi çok azaldı. O eski tezgâh başında tüccarın daha halı bitmeden gelip de ben bu halıyı istiyorum dediği günler kalmadı. O süreçte

halılar daha dokunmadan fiyatı belli olup ustanın cebine giriyordu. Artık bu süreç dokuyan için oldukça zor, halının pazarlanması başlı başına bir emek ve büyük çaba istiyor. Bunu da halı üreticilerin tek başına yapması mümkün değil. Ben halıcılık bir hastalık diye düşünüyorum. Bu halının tozunu koklayan, halıyı eline alan insanlar aslında halıyı bir daha bırakamıyor." Elle halı dokumak zaten zahmetli bir iş. Bunun bir de ipin yapım aşaması var. Hepsisi büyük emek istiyor. Hayvanı kırkırıyorsunuz, ipini eğiriyorsunuz, yünü işliyorsunuz, ipi bitkilerle renklendiriyorsunuz. İşte 300 yıl boyunca Anadolu kadını, geleneği kuşaktan kuşağa aktarıyor. Ayrıca da üretimden hiçbir zaman kopmuyor. Bugün de bu üretime devam etmek istiyor.

Halı üreticileri yetkililerden kendilerine öncülük ederek bir pazarın oluşmasını ve bu pazarda gerek yurtiçi gerekse yurtdışı satış yapabilmek istiyorlar. Berna Sevinç de "böylesine bir sanat eserinin yok olmasına izin vermemeliyiz. Projelerle halıyı geliştirmeli, korunmalıyız" diyor.

Hazırlayan:
Meral AKKAYA

25

CINGILLI CAFER!

MİLAS halısını, kendine özgü renk, desen ve zengin örnekleri öne çıkarıyor. Halıcılık genellikle de Milas'ın dağ köylerinde yapılıyor. Karacahisar, Bozalan, Gökbel, Kayaönü, Alatepe, Çökertme gibi pek çok köyde halıcılık azalsa da devam ediyor. Pek çok halı, yanlış (motif) ya da desen adıyla biliniyor; "Ada Milas", "kabuksuz", "caferli Milas", "cingilli Cafer", "gem sulu (gemici suyu)", "anahtarlı su", "Karacahisar göbeklisi" gibi. Yüzde yüz 100 yün olan Milas halılarının her bir çift çözgü (arış) ipliğine çift düğüm atılıyor. Bu da sağlam olmasını sağlıyor. Türk Standartları Enstitüsü'ne göre Milas halılarının desimetrekaresinde 26x40 düğüm bulunuyor.

ŞİDDET KADER DEĞİLDİR

Türk Kadınlar Birliği Başkanı Sema Kendirci Uğurman, Muğla'da olduğu gibi Türkiye'nin her yerinde kadına karşı şiddetin önüne geçmek için çalıştıklarını söyledi.

Sema Kendirci Uğurman

TÜRK Kadınlar Birliği, kurulduğu 7 Şubat 1924'ten bugüne kadının siyasal haklarını elde etmesi ve sosyal yaşama eşit olarak katılmasının sağlanması için çalışıyor. Türkiye'nin ilk ve en büyük kadın derneği olan kuruluş, ülkenin hemen her ilinde örgütlü. Dernek Başkanı avukat Sema Kendirci Uğurman, Muğla'da olduğu gibi Türkiye'nin her yerinde kadına karşı şiddetin önüne geçmek için çalışmalar yürüttüklerini söyledi.

TUTUNDUKLARIMIZ VAR!

İstanbul Sözleşmesi 2011 yılında imzalandı. Bir takım koşulların yerine getirilmesinin ardından 2014 yılında yürürlüğe girdi. "Biz de 2015'te 'Tutunduklarımız Var' başlıklı projemizi

tüm Türkiye'de hayata geçirdik" diyen Uğurman, "Eşitlik temelinde yaptıkları çalışmalardan ve yaygın şube ağından dolayı Türk Kadınlar Birliği 2015 yılında İstanbul Sözleşmesi Projesi'ne başladı ve sürdürdü" dedi. Uğurman, "Eşitlik temelinde yaptığımız çalışmalardan ve yaygın şube ağından dolayı Türk Kadınlar Birliği 2015 yılında İstanbul Sözleşmesi Projesi'ne başladı ve sürdürdü. Biz de Muğla'da da bu kapsamda toplantılar gerçekleştirdik. Kadınlarla bir araya geldik. Muğla bu anlamda diğer Ege illeri gibi okuryazarlığıyla öne çıkıyor. Çalışmalarımızı Fethiye şubemizin de katkılarıyla Muğla'da daha kolay yürüttük. Sadece AB projeleri kapsamında değil,

bunun dışında da Muğla'da kadın hakları ve kadına yönelik şiddet konusunda seminerler ve konferanslar verdik" dedi.

Türk Kadınlar Birliği olarak CEDAW ve İstanbul Sözleşmesinin Yaygınlaştırılması Projesi'ni yürütmenin haklı gururunu yaşadıklarını anlatan Uğurman, "Muğla'daki tüm sivil toplum örgütleri Türk Kadınlar Birliği'nin önderliğinde bu projeyi yürütüyor. Muğla'da kadınlarla bir araya geldiğimizde anlattığımız İstanbul Sözleşmesi'nin dünya üzerindeki en kıymetli, en ileri, en evrensel değerleri taşıyan, ilk ve tek şiddetle mücadele sözleşmesi olduğuydu. Tam adı da Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi Sözleşmesi. Birileri kulaktan

Hazırlayan:

Gökmen KÜÇÜKTAŞDEMİR

27

PANDEMİ ETKİSİ

BAŞKAN Uğurman,
"Yürüttüğümüz projenin pandemi dönemine gelmesi bizi zorladı. Bir önceki projemizden ihtiyacı olan insanların ayaklarına gitmeye alışkınsınız. Tüm Türkiye'de olduğu gibi Muğla'da da bu projede buluşmalarımızı, eğitimlerimizi internet üzerinden sürdürüyoruz. Umut ediyorum ki 2021 yılında onlara dokunabileceğimiz ortamları yaratacağız. Bilindiği ve öğrenildiği zaman mutlaka kullanılıyor. Kadın şiddete uğradığında bir takım tavsiyelerle o şiddete boyun eğmesi

gittiği her merci de öğretiliyor. Bilgi sahibi olduğunda, haklarını bildiği için 'Benimle böyle konuşamazsınız, ben şikayetimi getirdim siz gereğini yapmak zorundasınız' diyor. Biz Muğla'da kadın sığınma evlerinin artması için de çalışıyoruz. Nüfusu 100 bini geçen belediyelere bu konuda baskıda bulunuyoruz. İstanbul Sözleşmesini savunmak için harekete geçen 300'ün üzerinde kadın derneği projemize destek oluyor. Eşitlik İçin Kadın Platformu'nda (EŞİK) bütün çalışmalarımız yer alıyor" dedi.

dolma bir takım laflarla İstanbul Sözleşmesi'nin aleyhine konuşuyor. Okuma yazmaya ilgi göstermeyen insanların yaşadığı bir coğrafyada yaşadığımız için biz sözleşme yürürlüğe girdiği zaman dedik ki bir hak kazanılıyor ama bunun bilinmesi, kullanılması ve yaygınlaştırılması gerekiyor. 2015 yılında ilk projemizi tüm Türkiye'de hayata geçirdik. Muğla şubemiz de diğer şubelerimiz gibi projeye ev sahipliği yapıyordu. Muğla'da ulaşamadığımız, gitmediğimiz yer kalmadı. Çalışmanın özü şuydu: Gittiğimiz evlerde, mahallelerde, iş yerlerinde kadınları bir araya getirip onlara anlatıyorduk, sonra kamu kurumlarına gidiyorduk ve 'kadınları koruyan böyle bir sözleşme var' diye bilgi veriyorduk. Muğla Valiliği'ne, kaymakamlığına, Muğla'nın belediyelerine, jandarmaya, polise, meslek örgütlerine, barolara ve yerle medyaya da gidip konuyla ilgili bilgi verdik. Tüm illerde yaptığımız gibi. 2 yıl boyunca çok başarılı bir proje sürdürdük. Muğla'da destek gördük. Sözleşmenin duyulmadığı yerlerde duyulmasını sağlamış olduk. Muğla'da kadınların olduğu sivil toplum örgütleri çok aktif. Kadın cinayetlerinde ilk sıralarda yer alan Muğla'daki davaları kadın örgütleri yakından takip ediyorlar. Yapılması

gerekleri yapıyorlar" diye konuştu. Uğurman şunları söyledi: "İlk projemiz bittikten sonra geçen 3 yılda; haklarını bilen, şiddete karşı duran kadın varlığı ortaya çıktıkça, erkek egemen anlayış onu susturmaya, onu itaate mecbur etmek için çok daha ciddi örgütlenmeye başladı.

BİLGİ GÜÇLENDİRİR

Bizim ülkemizde eşitlik istenmiyor. Türk Kadınlar Birliği olarak, Üniversiteli Kadınlar Derneği'yle birlikte 1 Ocak 2020'de yeniden insanlara ulaşip İstanbul Sözleşmesi'ni anlatmaya karar verdik. 'Bilgi güçlendirir, hayatı değiştirir' projenin sloganı. Kadının boyun eğmesi, sadece iyi eş, iyi anne özellikleriyle kadını var etmeye çalışan bir zihniyetin ortadan kaldırılması için yeni görev edindik, yine

yollara düştük. Muğla'da da yeniden çalışmalarımıza başladık. Bu projemiz toplam 30 ay sürecek. Yine Muğla'da gitmediğimiz ev kalmayacak. Aynı şekilde ülkemizin her yerine ulaşacağız. İstanbul Sözleşmesi'nin dışında Kadınları Yönelik Her Türü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi'nin de anlatılmasını kapsayacak. Bu iki sözleşmeyle birlikte bizim yasamız, ailenin korunması ve şiddetin durdurulması yasasını da her yerde, herkese anlatmaya başladık. Proje kapsamında ayda 1 kez internet üzerinden toplantılar yapıp Muğla'da eylem planı ve ihtiyaç listesi belirleyeceğiz. Bu 20 ay boyunca böyle devam edecek. Yapılan çalışmalarla ilgili daha sonra kamuoyu bilgilendirilecek."

NİKAH MASASI DEĞİL, FUTBOL SAHASI!

Kızların çocuk yaşta evlendirilmesinin ve kadın intiharlarının önüne geçmek için kurulan kadın futbol takımı Jetgiller, yardım çığıllıkları destek bulamayınca maddi olanaksızlıklar nedeniyle kapandı

Muğla'da, müzik öğretmeni Özgür Kayaoğlu'nun kuruluşuna öncülük ettiği Jetgiller'in kapısına kilit vurulunca, yeşil sahalardaki pek çok genç kız, nikah masasına transfer olmak zorunda kaldı

KIZ çocuklarının küçük yaşta evlendirilmesinin ve kadın intiharlarının önüne geçmek isteyen Muğlalı müzik öğretmeni Özgür Kayaoğlu'nun hayali yarım kaldı. Kayaoğlu'nun Muğla'nın Köyceğiz ilçesinde kurduğu ve son olarak farklı yaş gruplarından kadın futbol takımlarıyla TFF 3. Lig'de mücadele eden Jetgiller Gençlik ve Spor Kulübü, yaptıkları tüm yardım çağrılarına rağmen destek bulamayınca 2019'un Ekim ayında faaliyetlerini durdurdu.

43 ÖĞRENCİYE ULAŞILDI

Jetgiller Gençlik ve Spor Kulübü, kentte müzik öğretmenliği yapan Özgür Kayaoğlu tarafından 2017 Kasım ayında Muğla'nın Köyceğiz ilçesinde kuruldu. 2017/2018 sezonu öncesi girişimlere başlayan Kayaoğlu, ilk aşamada Muğla'nın Ortaca, Köyceğiz, Ula ve Dalaman ilçelerini gezerek, bu ilçelerdeki köylerde futbola meraklı kız çocuklarını aradı. Kayaoğlu, arayışın sonunda 13 ila 19 yaş aralığında 43 kız öğrenciye ulaşarak onları spora kazandı. Daha sonra 19 Ocak 2018'de kulübü Türkiye Futbol Federasyonu'na tescil ettiren Kayaoğlu, 2,5 aylık bir sürecin ardından Jetgiller Gençlik ve Spor Kulübü'nü resmi olarak kurdu ve kentteki kız çocuklarını kulübün çatısı altında topladı.

Herhangi bir sermayesi olmayan Kayaoğlu, kulübü 25 bin liralık banka kredisi

Esra Nur Duru

çekerek kendi kişisel çabalarıyla kurdu. Hemen antrenmanlara başlayan kadın futbol takımı, kısa sürede büyük bir başarı elde etti ve resmi olarak kurulduktan 3 gün sonra katıldığı şampiyonada birinci olup TFF 3. Lig'de mücadele etme hakkı kazandı. 2018-2019 sezonunda TFF 3. Lig'de mücadele eden Jetgiller, maddi olanaksızlıklar sebebiyle zaman zaman maçlara çıkamayacak duruma kadar gelse de, sezonu daha iyi olanaklara sahip bir çok takımın önünde, 4. sırada tamamladı.

SOSYAL SORUMLULUK GÖREVİ

Kız çocuklarının küçük yaşta evlendirilmeleri ile kadın intiharlarının önüne geçmek adına böyle bir girişimde bulunduğunu belirten Kayaoğlu, bunu bir sosyal sorumluluk görevi olarak gördüğünü söyledi. 2018'deki kuruluşundan itibaren kulübün tüm masraflarını kendi cebinden karşıladığını ancak maddi durumunun artık buna el vermediğini dile getiren Kayaoğlu, 2019-2020 sezonuna başlamadan önce tüm kaynaklarının tükendiğini söyleyerek, Muğla'nın köylerindeki genç kızların tek umidi olan, dört elle sarıldıkları kulübün kapanmaması adına kamuoyuna yardım çağrısında bulundu. Ancak aranan yardım bulunamadı ve Kayaoğlu, Ekim 2019'da bir açıklama yaparak ligden çekildiklerini ve kulüp olarak faaliyetlerine son verdiklerini

Hazırlayan:
Ali Safa KORKUT

29

duyurdu. Özgür Kayaoğlu ile kulübü kuruluş ve kapanma sürecini, kulüp futbolcularından Esra Nur Duru ve Semiha Karakuş ile de kulübün faaliyetlerini sona erdirmesi sonrası neler yaptıklarını konuştuk.

Öğretmen arkadaşlarını ziyaret etmek üzere gittiği köylerde futbol oynayan çok sayıda kız çocuğu gördüğünü dile getiren Kayaoğlu, zamanla köylerde düzenli olarak futbol oynayan kız çocuklarının olduğunu fark etmiş. Bu durum karşısında şaşkınlığını ve sevincini gizleyemediğini söyleyen Kayaoğlu, Jetgiller Gençlik ve Spor Kulübü'nün kuruluş hikayesini şöyle anlattı:

"Öğretmen arkadaşlarımı ziyaret etmek üzere belirli aralıklarla Muğla'nın farklı ilçelerindeki köylere gidiyor ve her seferinde, bu köylerdeki sokak aralarında futbol oynayan yaşça küçük kızlar görüyordum. Bu durum beni çok şaşırtmıştı. Bir süre sonra, bu sokaklarda futbol oynayan kız gruplarından birine bu futbol merakının nereden geldiğini sorduğumda 'Mahallelerimizde pek kız yoktu, erkek sayısı daha fazlaydı, biz de onlar ne oynuyorsa onu oynadık' yanıtını aldım."

Kayaoğlu, aldığı bu yanıt sonrasında, futbol oynamak isteyen Muğlalı kadın ve kız çocuklarını bir çatı altında toplamaya karar verdiğini ve bu doğrultuda bir futbol kulübü kurmak üzere harekete geçtiğini söyledi. Projesinden pek çok kişiye bahsettiğini ancak hiç destek bulamadığını dile getirdi:

"Bu kızların oynayabileceği bir futbol takımı kurabilmek için başvurabileceğim her yere başvurduğum. Belediye ve valiliğe danışarak yardım talebinde bulundum ancak hep olumsuz yanıtlar aldım. Çoğu kez 'Henüz erkek futboluna bütçe ayıramıyoruz, bir de kız futbol takımı kurmaya gerek yok' yanıtını aldım. Kimse söylediklerimize kulak asıp bize destek olmadı. Ancak tüm bunlara rağmen duruma kayıtsız kalamadım ve 2017 yılının Kasım ayında kulübü kurmak için çalışmalarına başladım. Sonuç olarak, öğretmen maaşımdan arta kalanlar ve banka kredisiyle 2018'in Ocak ayında resmi olarak kulübü kurdum ve hikayemiz başladı."

TARLADAN ANTRENMANA

Kayaoğlu, kentteki kız çocuklarını kulüp bünyesine dahil etmek istediği zaman ailelerini ikna etmekte zorlandığını söyledi. Yine de birçoğunu ikna edebildiklerini kaydetti. Kulüpte futbol oynayan kızların büyük çoğunluğunun yoksul ailelerden geldiğini belirterek, "Takımımızdaki kızların büyük çoğunluğu köyde çiftçilik yapan ailelerinin çocukları. Bu sebeple çoğu, sabah tarlada çalışıp öğlen olunca da antrenmana geliyor. Ancak onlar bu durumdan memnun, öyle ki bana antrenmanlar sebebiyle tarladaki performanslarının arttığını söyleyen oyuncularımız var. Ancak bazı ailelerin kızları

tarlada çalışacak insan ihtiyacı nedeniyle takımımızda yer alamadı." Kuruluşlarından kısa bir süre sonra katıldıkları Türkiye Yıldız Kızlar Futbol Şampiyonası'nda şampiyon olarak Türkiye Kadınlar Futbol 3. Ligi'nde mücadele etmeye hak kazandıklarını belirten Kayaoğlu, kulübün kuruluşunda yaşanan sıkıntıların sezon içerisinde de devam ettiğini söyledi. Maçlara çıkmakta dahi zorlandıkları günler olduğunu dile getiren Kayaoğlu, TFF 3. Lig'de yer alacak olmaları adına kızlar için bir kutlama yemeği organize etmek istediklerini ancak maddi sıkıntılar sebebiyle bunu bile gerçekleştiremediklerini söyledi:

'Hala en çok üzüldüğüm şeylerden biridir bu. 'Sezonun büyük bölümünde maddi olarak büyük sıkıntılar yaşadık, kızların maçlarda kullanacakları temel malzemeleri temin edemediğimiz günler oldu. Sağ olsun bu noktada yerel halk büyük bir dayanışma örneği göstererek bizlere destek oldu. Bir esnaf kızların ayakkabılarını aldı, bir esnaf

formalarını yaptırdı, bir esnaf deplasmanlarda kullanmamız için bize bir araç tahsis etti. Bu dayanışma sayesinde zor da olsa bir sezonu tamamlamayı başardık. Yetenekli oyuncularımız sayesinde bir dönemlik çalışmayla 3. Lig'de yer almayı başardık. Sezonu yerel yönetim olanaklarından faydalanan belediye takımlarının önünde bitirdik." Sakatlanan oyuncuların tedavi masraflarının çok yüksek olduğunu ve bunun da kendilerine ekstra yük oluşturduğunu belirten Kayaoğlu, kulübün büyük bir sermaye olmadan ilerleyemeyeceğini o noktada anladığını söyledi. Kayaoğlu, şöyle devam etti:

"Yine maddi olarak zor günler geçirdiğimiz o dönemde, bir futbolcumuz boynunun üzerine düştü ve 4 saat hafıza kaybı yaşadı. Hiç kimseyi hatırlamıyor ve ağlıyordu. Hemen devlet hastanesine götürdük ve orada 'Bein kanaması geçiyorsa biz bunu tedavi edemeyiz çünkü

gerekli teçhizat yok, o yüzden özel hastaneye götürmeniz gerekir' dendi. Özel hastanede zaten hizmetler çok pahalı, beyin ameliyatları çok daha pahalı. Ben orda evimi satsam yine ödeyemem. Orada, bu kulüp işinin sağlam bir destek olmadan olmayacağını anladım. Sıradan bir vatandaş olarak işin içine girdim fakat devlet kurumları veya özel bir şirket tarafından sponsorluk vs. yoluyla desteklenmedikçe bu işin yürümeyeceğini idrak ettim. Projemiz bazı haber kaynaklarında yer aldı ama yine de bir destek bulamadık. Ya insanların kadın futboluna karşı ilgisi olmadığından ya da bu desteğe layık görülmediğimizden dolayı bu noktaya geldik."

Kayaoğlu, yardım görüşmeleri için gittikleri kurumlarda yaşadıklarını şöyle anlattı:

"Şundan eminim ki bu işi bir Avrupa ülkesinde yapsam çok farklı sonuçları olurdu. Burada o dönemin valisi Esenegül Civelek'i ziyaret ettik, bize 'çok güzel işler yapmışsınız, tebrik' ederim diyip geri dönüş yapacağını söyledi ama ne yazık ki herhangi bir geri dönüş olmadı.

Yine seçim döneminde o dönemki Muğla Büyükşehir Belediyesi'ne gittik, seçimi kazanmaları halinde belediye bünyesine alabileceklerini söylediler ancak

seçimleri kazanmalarına rağmen bir muhatap bulamadık. Belediye, kurulduğumuz sene bir 20 bin lira destek sağlamıştı ama bu 20-50 bin lirayla olacak iş değil ne yazık ki. Onlara götürmek üzere bir plaket yaptırmıştım ama iletişimi öyle bir kopardılar ki plaketlerini bile veremedim kendilerine."

AĞLAYARAK KAPATTIK

Çaldıkları her kapıdan boş dönmelerinin ardından artık yapılacak tek işin, kulübü ligden çekmek ve faaliyetleri durdurmak olduğunu söyledi Kayaoğlu, bunu yaparken çok acı çektiğini vurguladı. Kayaoğlu, "Başaramadığım için hem kız çocuklarına hem aileme mahcup oldum" diyen Kayaoğlu, şunları söyledi: "Artık faaliyetleri sonlandırma noktasına geldiğimizi anladığımda çok ağladım, o süreç çok zor oldu. Artık eşimden ayrılma noktasına dahi geldim.

Çünkü tek başıma kulübü ayakta tutmaya çalışıyordum. Bazen gece 11-12'ye kadar eve giremediğim oluyordu. Otobüse binip eve gidecek parası olmadığı için hemen hemen her futbolcuyu antrenman sonrası eve bırakıyordum.

Böyle olunca da eşime ve çocuklarıma ayıracağım zamanım kalmıyordu. Bu işin içine girerek o kadar kız çocuğunu ve ailemi

ümitlendirip, finalde de faaliyetleri durdurma kararı alınca hem çocuklara hem de aileme karşı mahcup da oldum. Götürebildiğim noktaya kadar götürdüm ama en son noktada ligden çekilme dilekçesini verirken bayağı bir gözyaşı döktüm.

Futbolcu kızlar da çok büyük bir hayal kırıklığına uğradılar. Pek çoğu, hedefleri ve idealleri olan kızlardı. Çok üzülüp çok ağladılar."

BİR RÜYANIN İÇİNDEYDİK

Esra Nur Duru, TFF 3. Lig'de mücadele ettiği sırada Jetgiller'in en etkili oyuncularından biriydi. 18 yaşındaki genç futbolcu, kulübün ligden çekildiğini öğrendikleri zaman oyuncular olarak adeta yıkıldıklarını söyledi. "Bir rüyanın içinde gibiydik" diyen Duru, şunları söyledi:

"Kulübün faaliyetlerinin durdurulması, hem benim hem de takım arkadaşlarım ile Muğla'da kendine futbol üzerinden bir gelecek inşa etmek isteyen kız çocukları için çok kötü oldu.

Özgür hoca, kulübün ligden çekileceğini ilk söylediğinde takım arkadaşlarım gibi ben de kendimi çok kötü hissettim. Hem futbol oynadığımız hem de kadınlar olarak istediğimizi yapabildiğimiz için çok mutlu ve umutluyduk.

Sürekli antrenmanlara gidip geliyorduk,

Hazırlayan:
Ali Safa KORKUT

31

Özgür
Kayaoğlu

maç yapıyorduk, deplasmanlara gidiyorduk. Bir rüyanın içinde gibiydik yani. Bizi köy hayatından uzaklaştırıyor ve kötü alışkanlıklar edinmemizin önüne geçiyordu.”

KULÜP KAPANDI KIZLAR EVLENDİ

Kulübün faaliyetlerinin durdurulmasını öğrendikten sonra kendine yeni bir rota çizmek için harekete geçtiğini söyleyen Duru, hakemlik sınavlarına girdiğini ve başarılı bir sonuç alarak kariyerine hakem olarak devam ettiğini söyledi. “Takım arkadaşlarım, benim kadar şanslı olmadı, kulüp kapanınca bazıları evlendi” diyen Duru, şu ifadeleri kullandı:

“Özgür hoca, kulübü köydeki kız çocuklarının erken yaşta evlendirilmelerinin önüne geçmek için kurmuştu ve kulübümüz var olduğu süre boyunca bunu kesinlikle çok iyi başardı. Bazı takım arkadaşlarımız, kulüp ligden çekildikten sonra evlendi. Kulüp olmasa bu sayı şimdi çok daha fazlaydı. Yine pek çoğumuzu tarlalarda çalıştırılmaktan kurtardı bu kulüp.

Kulübün ligden çekileceğini öğrendikten sonra ben hakemliğe geçiş yapmaya çalıştım ve bu doğrultuda birkaç sınava tabi tutulduktan sonra hakem olarak görev yapmaya başladım. Fakat diğer takım arkadaşlarım benim kadar şanslı

olamadılar içlerinden 1 veya 2 tanesi futbolculuk kariyerini sürdürüyor. Geri kalanlar ne yazık ki hayatlarını köyde çalışarak sürdürüyor ve bu da beni çok üzüyor. Bu sebeple ben kendimi kurtardığımı söyleyebilirim.”

GÜNEŞ GİBİ DOĞMUŞTU

19 yaşındaki Semiha Karakuş da kulübün maddi imkansızlıklar sebebiyle faaliyetlerini durdurma kararı için “bizim için adeta bir yıkım oldu” ifadelerini kullandı. Çiftçi bir ailenin çocuğu olan 19 yaşındaki genç kaleci, şimdilerde futbol oynamadığını ve eğitim hayatının yanı sıra geçimlerini sağlamak için tarlada çalıştığını söyledi. Jetgiller için “tek umudumuzdu” diyen Karakuş, kulübün sahalardan çekilmesi sonrası pek çok takım arkadaşının evlendiğini kaydetti:

“Kulübün faaliyetlerini durdurması, bizim için adeta bir yıkım oldu. Orası her şeyden önce bizim sosyalleştığımız bir alandı. Bir aradaydık, eğleniyorduk, öğreniyorduk, sevdiğimiz işi yapıyorduk. Kulübün ligden çekilmesiyle birlikte biz bir rüyadan uyandık sanki. Özgür hoca, bize kulübün faaliyetlerini durduracağını söylediği zaman hepimiz hüngür hüngür ağladık. Benim ve diğer takım arkadaşlarımın sıkı sıkıya bağlandığımız tek umut Jetgiller ve

futboldu. Köy çocukları olarak bizim üzerimize güneş gibi doğmuştu bu kulüp. Kulübün kuruluş amacında ne kadar başarılı olduğunu faaliyetler durunca anladık, çünkü o dönem birlikte oynadığımız takım arkadaşlarımın pek çoğu evlendi. Şu an evliler. Bir veya iki arkadaşımız aktif olarak futbol oynuyor.”

Kız çocuklarının sporda desteklenmesi gerektiğinin altını çizen Karakuş, şöyle konuştu:

“Türkiye’deki pek çok aile gibi Muğla’daki ve özellikle köydeki ailelerin pek çoğu da ‘Futbol erkek işidir, sen futbol oynayamazsın’ gibi sözler sarf ederek kız çocukların futbol oynamasına pek sıcak bakmıyorlar. Buna benim ailem de dahil. Sadece annem çok destek oldu bana, hep arkamdaydı. Takım arkadaşlarımdan çoğunun ailesi ‘Bacanın kırılır’, ‘kızlar dayanıksız olur’ gibi sözlerle aslında onları futboldan koparmaya çalışıyordu.

Bu ne yazık ki sadece Muğla’ya has bir durum değil, tüm Türkiye’de böyle. Bu bir domino taşı gibi esasında. Bir kadın futbol kulübünün kapanması tüm ülkeyi, o ülkenin spordaki geleceğini etkiliyor. Bu belki şimdi fark edilmiyor ama ilerleyen zamanlarda anlaşılacaktır. Bizim kulübümüzün kapanmasıyla hem kız çocukları hem de ülke sporu kaybetti.”

MUĞLA SU SPORLARINDA İSTENİLEN YERDE DEĞİL SUYUN İÇİNDE SUDAN UZAKTA

MUĞLA, Seydikemer ilçesi sınırlarında kalan Kumluova ve Karadere'den başlayarak Fethiye, Göcek, Dalaman, Dalyan ve Köyceğiz'den Marmaris, Datça, Milas'ta Ören ve Günlük beldeleri dahil olmak üzere ve Bodrum, Turgutreis ve Akyarlar'a kadar uzanan 1124 kilometre sahil şeridinde sahip. Doğal güzelliklerinin yanı sıra su sporları için de olağanüstü güzelliklere sahip olan bu şeritte, ne yazık ki bu olanaktan yeterince yararlanılmıyor.

Muğla ve ilçelerindeki yerel basını geçmişe doğru araştırdığımızda, denize kıyısı olan ilçe ve beldelerde su sporları faaliyetlerinin yıllar

önce düzenlendiğini görüyoruz. Özellikle 1 Temmuz Denizcilik ve Kabotaj Bayramı, su sporlarına ilişkin yarışmaların öncüsü olmuş. Fethiye'de Şövalye adasında Fethiye kordonuna kadar yüzme yarışmaları yapılmıyordu. Aynı etkinliklerin Marmaris ve Bodrum ilçelerinde de yapıldığını yıllar önce yerel basının haberlerinden biliyoruz.

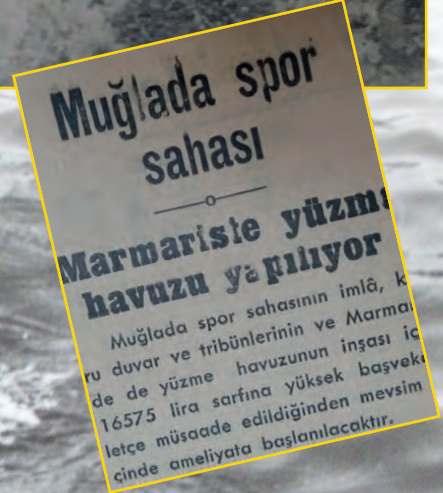
Muğla gibi 1124 km denize kıyısı olan bir yerde su sporlarının istenilen düzeyde faaliyette olmaması bölge açısından üzüntü verici bir durum sergiliyor. Oysa Beden Terbiyesi ve Spor Dergisi'nin Ağustos 1939 tarihli sayısı, Muğla'nın Fethiye ve Marmaris ilçeleri

Türkiye'de Su sporlarının merkezi olarak seçildiğini gösteriyor. Yine Beden Terbiyesi ve Spor Dergisi'nin Temmuz 1943 tarihli sayısında Marmaris'ten Muğla Bölgesi'ni temsilen Mersin'de yapılan Türkiye Kürek Şampiyonası'na katılan kürekçilerin Türkiye Şampiyonu olduğunu okuyoruz. Ama şimdilerde böyle spor etkinlikleri pek görülüyor. Oysa bölge, su sporlarında şampiyonların çıkması için ideal olanaklar sunuyor. Muğla'nın su sporlarında "merkez" olabilmesi için başta Muğla Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü olmak üzere yerel yöneticilere görevler düşüyor.

Yazan:
Erol DOLU

33

KÜREKTE ADRES FETHİYE

TÜRKİYE'de bazı spor dalları, belli bir il veya bölgede daha çok yapılır. Bunun nedeni, o spor dalı için o ilin veya bölgenin coğrafi konumu veya oradaki ortamın uygunluğuyla doğrudan ilintilidir.

1989 yılı Şubat ayında Fethiye Körfezi'nde kürek çeken bir gurup görüldü. O tarihlerde Fethiye'ye Galatasaray'ın kürek takımı kampa gelmiş ve Fethiye Körfezi'nde antrenman yapıyorlardı.

Takımın kamp yaptığı Prenses Otel'de, takımın antrenörü Yunus Yılmazoğlu ile konuşmuştuk. Antrenman için neden burayı seçtiklerini sorduğumda, şu yanıtı vermişti:

"Biz şimdiye kadar hep İstanbul'da boğazın kürek için uygun olan yerlerinde çalışıyorduk. Ama Fethiye'yi gördükten sonra buraya geldik. Fethiye, uluslararası kürek sporu için çok ideal bir yer."

TESİSLER YAPILDI

Zaman içinde Fethiye'de Karagözler mevkinde kürek sporu için tesisler yapıldı. Yaklaşık on beş yıl Fethiye'de Türkiye Kürek Federasyonu Batı Akdeniz Kupası Kürek Yarışları yapıldı.

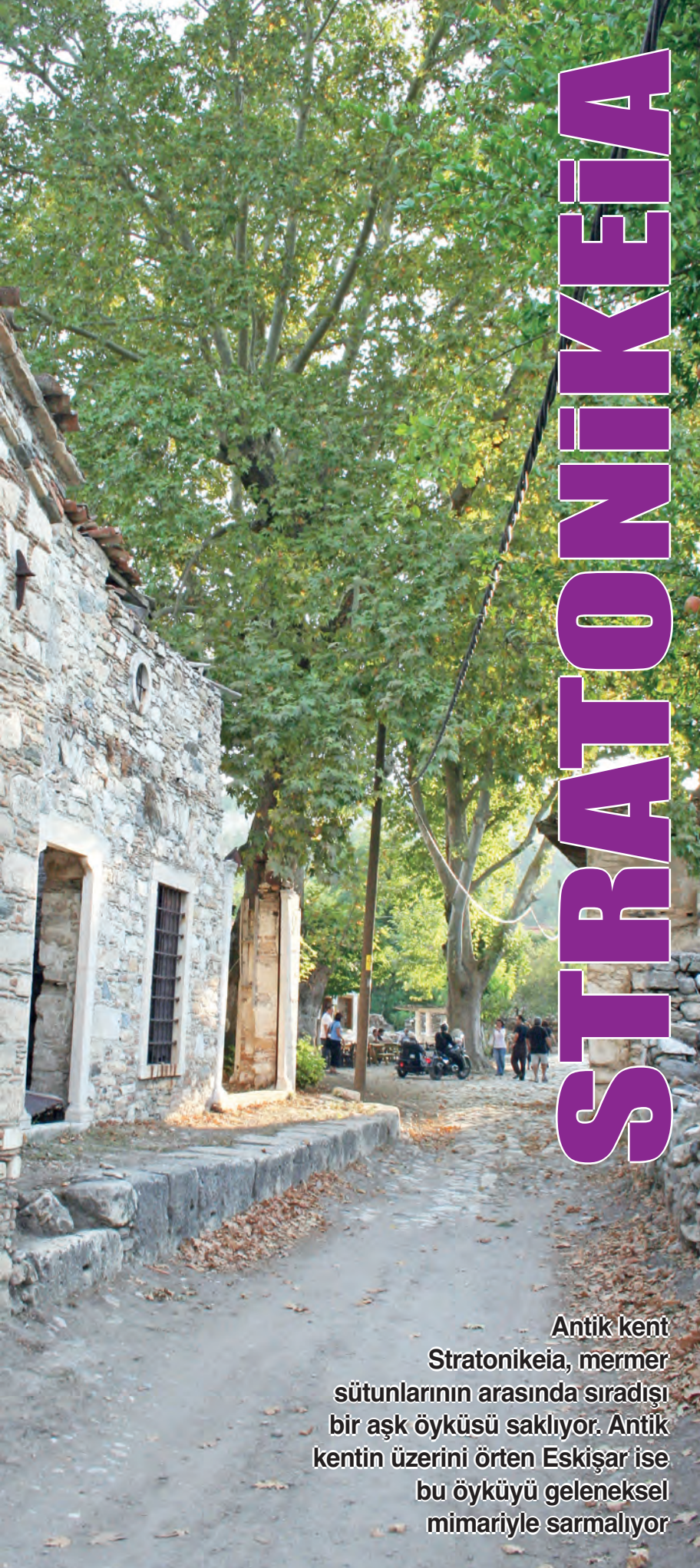
İstanbul'dan Fenerbahçe, Galatasaray ve Beşiktaş başta olmak üzere bir çok kulüp,

Fethiye'ye hem kampa geldiler, hem de müsabakalara katıldılar. Ayrıca Fethiye'ye Bulgaristan ve Romanya Kürek takımları da kampa geldiler. Bu arada Fethiye Belediyespor Kulübü'nün kürek şubesi açıldı ve Nasuh Dinçer'in idaresinde bünyesinden milli sporcu çıktı.

Bu dönemde Fethiye, kürek sporunda yalnızca Türkiye'nin değil, Balkan ülkelerinin de pilot bölgesi olmuştü.

Son yıllarda bu spora azalan ilgi, yeniden gösterilirse Fethiye'nin kürekte Türkiye'nin parlayan yıldızı olması işten bile olmayacaktır.

MERMER SÜTUNLARININ ARASINDA SIRADIŞI BİR AŞK ÖYKÜSÜ

Antik kent Stratonikeia, mermer sütunlarının arasında sıradışı bir aşk öyküsü saklıyor. Antik kentin üzerini örten Eskişar ise bu öyküyü geleneksel mimariyle sarmalıyor

KUŞKUSUZ her kentin kendince bir kuruluş öyküsü vardır. Milas ile Yatağan arasındaki Stratonikeia antik kentinin kuruluş öyküsü ise bambaşkadır.

O öykü, tarihin gördüğü en büyük fatihlerden birisi olan Büyük İskender'in Hindistan seferi dönüşünde M.Ö. 326 yılında Babil'de ölümüyle başlar. İskender öldüğünde komutanları birbirine düşer ve her biri başına buyruk davranmaya başlarlar. Bunlardan birisi de Seleukos'tur. O da Suriye topraklarında kendi krallığını ilan eder. Sonra adım adım Batı Anadolu'yu ele geçirmeye başlar. Seleukos'un dünya güzeli bir eşi vardır. Bir de, daha önceki evliliğinden olan oğlu Antiokhos. Günün birinde Antiokhos hastalanır, yatağa düşer. Hekimler bir türlü derdine derman olamazlar. Suriye'den Batı Anadolu'ya kadar geniş bir ülkeyi fetheden Seleukos, ülkenin dört bir yanına ulaklar salarak oğlunun derdine derman olacak kişiyi ödüllendireceğini duyurur. Günün birinde Seleukos'un çağrısını duyan bir hekim çıkagelir. Genç prensin odasına girer ve onu muayene etmeye başlar. Bu sırada güzeller güzeli genç kraliçe Stratonikeia da merakla odaya girer. İşte tam o anda hekim, hastasının durumunda bir farklılık sezer. Antiokhos'un yüzü kızarmış, ateşi yükselmiştir...

KRAL ÇARESİZ KALIR

Hekim, Antiokhos'un derdini anlamıştır, fakat bunu baba kral Seleukos'a nasıl anlatacağı? Biraz düşünceli, biraz kaygılı kral Seleukos'un huzuruna çıkar. Oğlunun hastalığının nedenini bulduğunu söyler. Kral büyük bir merak ve heyecanla nedenini sorar. Fakat hekim söylemez. Der ki, "Size oğlunuzun hastalığının nedenini söyleyeceğim, fakat öncelikle bana bir söz vermelisiniz..." Hekimin koşulundan iyice şaşırın Kral, "Ne sözü vereceğim?" diye sorar. Hekim anlatır: "Size ne söylersem söyleyeyim, oğlunuzu hiçbir şekilde cezalandırmayacağımıza söz vermelisiniz" der. Şaşkınlığı ve merakı daha da artan kral Seleukos "Tamam" der, "Söz veriyorum. Hiçbir şekilde cezalandırmayacağım". Hekim, anlatmaya başlar: "Sizin oğlunuzun derdi aşk. Aşık olmuş". Kral Seleukos bir anda rahatlar; Hay tanrılar aşkına... Sorun bu olsun. Ben ona istediği kızı almaz mıyım?". Hekim, kralın sözü üzerine konuşmaya devam eder "Sorun da zaten burada. O herhangi bir kıza aşık değil ki!". Merakı iyice artan kral sorar; "Ya kime?". Hekim, söyleyeceğinin başına neler getireceğinden kaygılı olsa da çekine çekine sözünü sürdürür: "Oğlunuz, karınıza aşık. Yani kraliçe Stratonikeia'ya..." Koskoca kral Seleukos bir anda tahtına çöker kalır. Sonra öfke ile "Böyle bir şey nasıl olur?" diye bağırıp çağırmaya başlar. Hekim tüm cesaretini toplayarak "Fakat bana söz vermişsiniz. Ne olursa olsun, oğlunuzu cezalandırmayacağınız..." Kral Seleukos verdiği sözü anımsar; sonra uzun düşüncelere dalar. Çaresizdir. Bir yanda

Hazırlayan:
Olca AKDENİZ

35

canı kadar çok sevdiği dünya güzeli eşi, diğer yanda canı kadar çok sevdiği oğlu... Sonunda kararını verir: eşi Stratonikeia ile oğlu Aktiokhos'u evlendirir ve kendisi Suriye'ye döner... Muradına eren oğul Antiokhos ise güzel eşi kraliçe Stratonikeia adına bembeyaz mermerlerle güzel bir şehir kurar ve şehre sevgili eşi Stratonikeia'nın adını verir. Stratonikeia, altında kanalizasyon sistemi olan mermerlerle kaplı caddeleri, caddelerinin yanlarındaki dükkanları, gösterişli şehir kapısı, 12 veya 15 bin kişilik olduğu sanılan tiyatrosu ve antik çağın en büyük jimnazyumlarından birisine sahip olmasıyla ün kazanır. Stratonikeia jimnazyumu çevresinde bulunan gladyatör mezar stelleri (gömü taşları) ise burasının aynı zamanda bir gladyatör okulu olduğunu da akla getirir. Fakat Stratonikeia'nın en ilginç yapısı ise şehir meclisi binası olan boluteriumudur.

ENFLASYONLA MÜCADELE

M.S. 1. yüzyılda yapılan Boluterium'un en ilginç yanı ise duvarlarına kazınmış fiyat listesi ile Stratonikeia takvimidir. Fiyat listesinin şehir meclisinin duvarına kazınması aslında Roma İmparatoru Diocletianus'un enflasyonla mücadele fermanına dayanmaktadır.

Galius Aurelius Valerius Diocletianus
M.S. 264 - 305 yılları arasında Roma

İmparatoru olarak görev yapmıştı. O başa geçtiğinde imparatorluğun ekonomisi zaten çökmenin eşiğine gelmişti. Diocletianus'un devlet yönetimindeki ömrü de adeta enflasyonla mücadele ederek geçmişti. Diocletianus, yayınladığı bir buyruk ile ülkenin her yerindeki fiyatları denetim altına almak istemişti. Diocletianus "En yüksek fiyat fermanı" adıyla yayınladığı kararname ile ülke genelinde binden çok ürünün en üst satış parasını belirleyerek ürünlerin ve hizmetlerin fiyatı sabitlemişti

Diocletianus'un en yüksek fiyat fermanı Stratonikeia'ya da ulaştıncıca fermanın maddeleri şehir meclisi binasının kuzey duvarlarına kazınmıştı. M.S. 301 yılına ait bu yazıtta, o dönemde Stratonikeia'da satılan mallar ve bunların fiyatları ile ticari yaşamı düzenleyen kurallar anlatılmış. Fiyat listesinde 200'den çok ürünün fiyatı yer alıyor. Aynı ürün yerli yapım ise fiyatı ayrı, ithal ürün ise fiyatı ayrı yazılmış. Listede çeşitli meyvelerin, sebzelerin, canlı hayvanların, av hayvanlarının da fiyatları liste halinde sıralanıyor. Listede ilginç ayrıntılar da göze çarpıyor: örneğin, çiftlikte beslenmiş domuz, ördek, kaz gibi hayvanlarla bunların avlanmış olanlarının fiyatları ayrı ayrı yazılmış. Latince yazı yazan ustanın alacağı para ile Grekçe yazı yazan ustanın alacakları para da yine ayrı ayrı belirlenmiş ve mermer duvara kazınmış.

Şehir meclisi binasının kuzey duvarındaki bir diğer ilginç yazıt ise "Stratonikeia takvimi". Bu nedenle Stratonikeia kendine özgü takvime sahip ender şehirlerden birisi olarak biliniyor. Stratonikeia Arkeolojik Kazısı Başkanı Prof. Dr. Bilal Söğüt'ün verdiği bilgiye göre bu takvim yazıtının yukarıdan aşağıya ilk harfleri bir akrostiş oluşturuyor. Latince yazılan bu takvim yazıtının akrostiş okunduğunda "(Bu takvimi) Stratonikeialı Menippos icat etti" cümlesi ortaya çıkıyor. Takvim yazıtının altında ise 1505 diye bir tarih kazınmış. Bu da, takvimin kendi tarihine göre yazıldığı zamanki yılı gösteriyor. Bu tarih, yaklaşık olarak miladi takvimin başlangıcına yakın bir zamanı gösteriyor. Takvim yazıtında Stratonikeialı Menippos halkına şöyle seslenmiş:

"Bu takvimi, insanlarıma bir hatıra olarak icat ettim. Ayları alt alta sıralayıp musiki düzeniyle ölçtüm. Amacım; ölümlülere eşit fırsata sahip olmayan eğitimsiz bir Stratonikeialı bu takvimi gördüğünde, satırları sayıp ayları öğrensin. Sevgili yurttaşlarıma faydalı olması için böyle yazdım."

İşte kuruluşu böyle sıradışı bir aşk öyküsüne dayanan Stratonikeia yıllar, yüzyıllar boyunca insanlara yurt olmuş. Yıllar, yüzyıllar geçtikçe yaşayanları azalmış, o güzelim ak mermerli yapılar katman katman toprakla kaplanmış...

UNUTULMUŞLUĞA İNAT

13. yüzyılın ortalarına gelindiğinde bölgeye gelen Türkler pınarlarından gürül gürül sular akan, yemyeşil bu yurda yerleştiler. Her ne kadar çalı çırpının arasında kalmış olsa da burada kadim, büyük bir şehir olduğunu gördüklerinden şehirlerinin adını eski Türkçede "eski şehir" anlamına gelen "Eskişar" dediler... Yıllar, yüzyıllar öylece akıp gitti. 1960'lı yıllara gelindiğinde Türkiye coğrafyasındaki şehirlerin adlarını değiştirme modası başladığında "Eskişar"ın aslında eski Türkçede "Eskişehir" demek olduğunu unutanlar, gördükleri tarihi kalıntıların koca koca duvarlarına bakarak "burası olsa olsa bir hisar kalıntısıdır" deyip 650 yıllık Eskişar adını Eskişar'a çevirdiler.

Biz yine de unutulmuşluğuna inat, "Eskişar" adını kullanmaya devam edelim.

Eskişar, komşusu, yeraltı tanrıçası Hekate'ye adanmış bir şehir olan Lagina ile birlikte Türk müzeciliğinin kurucusu Osman Hamdi Bey'in ilk arkeolojik kazıları yaptığı yerlerden birisidir. 1982 yılında Yatağan Termik Santrali'nin yapılmasıyla birlikte arazileri, santrale kömür sağlamak için yüzlerce metre derinliğinde kazılan, bu yüzden o gürül gürül akan pınarlarını, derelerini yitiren Stratonikeia'da antik kentin üstüne kurulmuş Eskişar da daha güneye taşınmış. Arkeolojik sit alanı nedeniyle kömür kepçelerinden kurtulabilen antik şehir ve üstündeki eski Türk evleri, taş döşemeli sokakları ile iç içe, koyun koyuna yaşamını sürdürüyor. Bir yandan da arkeolojik kazılar sürdürülüyor.

1891-92 yıllarında Stratonikeia ve komşusu Lagina'da ilk kazıları yapan Osman Hamdi Bey'den sonra kazıları 1970'li ve 1980'li yıllarda Prof. Dr. Yusuf Boysal sürdürmüştü. Kazı nöbetini şimdi Pamukkale Üniversitesi'nden Prof. Dr. Bilal Söğüt devralmış. Prof. Dr. Söğüt bir yandan kazıları, bir yandan da restorasyonları sürdürürken Stratonikeia, 2015 yılında UNESCO'nun "Dünya Mirası Geçici Listesi"ne alındı.

“Güçlü Gazeteci, Özgür Medya”

*Bu Proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir
This Project is Funded by the European Union*

Projenin genel amacı

“Türkiye’de basın özgürlüğü ve bilgi edinme hakkı için elverişli ortamın geliştirilmesi.”

Projenin özel hedefi

“Daha güçlü bir savunuculuk, güçlü gazeteciler ve medya özgürlüğü için güçlü bir dayanışma.”

Bu Proje ile TGS (Türkiye Gazeteciler Sendikası) ve İGC (İzmir Gazeteciler Cemiyeti), gazetecileri mesleki becerilerini geliştirmelerine, hakları konusunda farkındalık yaratmaya ve aralarındaki dayanışmayı güçlendirmeye destek vererek medya özgürlüğüne yönelik küçülme alanını ele almayı amaçlamaktadır. Proje süresi 44 ay olup, Ocak 2019’da başlamıştır.

Proje kapsamında Gazeteciler ile dayanışmayı güçlendirmek ve demokratik toplum olmanın temeli olan basın özgürlüğü faaliyetlerinin desteklenmesinin yanı sıra Gazetecilere yönelik meslek eğitimi, dil atölyeleri, meslek hakları atölyeleri ve işgücü piyasasına tekrar entegrasyonlarını kolaylaştırmak için Basın Akademisi oluşturulması gibi yeni hizmetler sunarak sektör dışında kalanlara ve mesleğini sürdürenlere yönelik işgücü piyasasının ihtiyaçlarına uygun eğitimler düzenlenmektedir.

Projenin temel **iki hedefi** bulunmaktadır.

1. Risk altında olan gazetecilerin korunması ve basın özgürlüğü için dayanışmanın artması

Gazetecilerin adalete erişimlerinin desteklenmesi:

Mahkeme İzemeleri,
Adalete erişimin aktif olarak güçlendirilmesi için yasal destek,
Cezaevi Ziyaretleri, İzleme Raporları

Kamuoyu farkındalığı ve dayanışma girişimleri:

Özgür Yayın ve Özgür Basın Kampanyaları,
Uluslararası Lobi ve Savunuculuk Faaliyetleri,
Diğer İllerde Paydaş Toplantıları

2. Gazetecilerin istihdama ve sektörde korunmalarına yönelik desteklerin verilmesi

TGS ve İGC Basın Akademileri:

Çalışma alanları, Stüdyolar, ŞEğitim alanları

Gazetecilerin Mesleki Yeterliliklerinin ve Mesleki Haklar Konusunda Kapasitelerinin Artırılması:

Mesleki Eğitimler,
Yabancı Dil Eğitimleri,
Psikolog Desteği,
Telif Desteği,

TGS Yardım Hattı ve Mesleki Haklar için Doğrudan Yardım, Haklarımız Kampanyaları

